

“Razvoj temeljnih zmožnosti odraslih“

Predstavitev projekta PIAAC, s poudarki na mladih

Strokovni dogodek EPUO, LU Ajdovščina, 12. maj 2015

Mag. E. Možina, Andragoški center Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT

Univerza v Ljubljani

Andragoški center Republike Slovenije

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Nalčičeva in male profesionalne

VSEBINA

- Ranljive skupine odraslih in temeljne zmožnosti / **spretnosti** / kompetence
- Spretnosti – **participacija na trgu dela** in **socialna vključenost** z vidika rezultatov PIAAC
- Pričakovanja za Slovenijo
- Kako do **boljših** spretnosti pri ranljivih skupinah **mladih**?

Temeljne zmožnosti spet (nekoliko) v središču pozornosti politik in stroke

Razlogi:

- Objava **rezultatov** raziskave **PIAAC** oktobra 2013, 1 krog
- Objava rezultatov **PISA** 2012, novembra 2013

EU raven:

- **Priporočila** o politikah pismenosti Delovna skupina za IO, 2014
- Analize in **poročila**: ET Monitor 2014, Eurydice report AET 2015
- **EPAL portal** za izobraževanje in širitev dobrih praks, april 2015

Slovenija:

- **ReNPIO** in novo programsko obdobje ESS (razvoj kompetenc odraslih)
- Parada učenja **EPUO** na temo razvoja temeljnih zmožnosti
- Nacionalna **ekspertna skupina** za dopolnitev strategije pismenosti
- Izvedba raziskave **PIAAC v Sloveniji** 2013-2016

Opredelitev uporabljenih pojmov

TEMELJNE ZMOŽNOSTI :

- **Dogovor** o uporabi pojma **zmožnosti** namesto kompetenca, na predlog delovne skupine za terminologijo pod vodstvom profesorja dr. Janeza Dularja, 2005

KLJUČNE KOMPETENCE: (priporočilo Evropskega parlamenta, 2006)

- Temeljne zmožnosti po tem priporočilu vključujejo znanje, spretnosti in stališča na naslednjih področjih: sporazumevanje v slovenskem in tujem jeziku, matematiko (na dveh ravneh), digitalne zmožnosti, učiti se učiti, medosebne, medkulturne, socialne in državljanske zmožnosti, podjetnost in kulturne zmožnosti (cultural expression).
- To so zmožnosti, ki jih potrebujejo vsi, mladi in odrasli za **osebni razvoj** in samorealizacijo, **aktivno državljanstvo**, **socialno vključenost** in **zaposljivost**.
- Odraslim mora biti zagotovljeno, da jih razvijajo, vzdržujejo in posodablajo vse življenje.

Kdo so ranljive skupine odraslih?

(Klenovšek, Rupert, 2010, 7)

V strokovni literaturi zasledimo izraz ranljive skupine predvsem v začetku tega stoletja – prej **socialno izključene** skupine, zaradi določenih značilnosti (prikrajšanosti) izključene iz aktivnega delovnega in družbenega življenja, izobraževanja ...

Ob naraščanju socialno izključenih skupin (npr. dolgotrajno brezposelni, starejši upokojeanci, mlajši odrasli osipniki, še posebej iz socialno šibkih okolij, invalidi idr.) vse pogosteje opozarjalo, da bi družba morala **ukrepati** prej, preden določene skupine postanejo socialno izključene.

Zato se je začelo govoriti o t. i. ranljivih skupinah, skupinah, ki jih z vidika določenih značilnosti **pravočasno prepoznamo** kot skupine (ali posameznike), ki potrebujejo določeno pomoč, preden postanejo socialno izključene.

Kdo so ranljive skupine odraslih?

4. CILJNE SKUPINE ReNPIO 2013–2020

ReNPIO 2013–2020 opredeljuje naslednje ciljne skupine:

- brezposelnih: prednostna skupina so starejši od 50 let, ki nimajo poklicne ali strokovne izobrazbe ali imajo manj ključnih ali poklicnih zmožnosti;
- zaposleni:
 - prednostna skupina so starejši od 45 let z dokončano manj kot štiriletno srednjo šolo ali pomanjkanjem ključnih ali poklicnih zmožnosti;
 - zaposleni, ki zaradi specifičnih psihofizičnih zahtev nekakega poklica tega ne morejo več opravljati, ko dosežejo določeno starost;
- mladi, ki na različnih stopnjah opustijo šolanje;
- manj izobraženi in druge ranljive skupine, kot so osipniki in mladi, ki zgodaj zapustijo šolanje, socialno ogroženi, priseljenci, Romi, starejši odrasli, migranti, invalidi in oboleli;
- druge skupine odraslih, ki imajo omejene možnosti dostopa do socialnih, kulturnih in ekonomskih dobrin, kot so na primer kmetje in prebivalstvo iz manj razvitih regij.

Nekateri družbeni izzivi Slovenije v prihodnjih letih

- CEDEFOP: Slovenija se bo soočila z največjim upadom priložnosti in delovnih mest za nequalificirane delavce - **za 40% do leta 2020**. Povpraševanje po srednje kvalificiranih delavci se bo zmanjšalo za 20%, medtem ko se po povpraševanje po visoko kvalificiranih delavci povečalo za 20% (v ET Monitor 2014 Slovenia, stran 6).
- Slovenija se že danes uvršča med države EU z **najhitrejšim staranjem prebivalstva**. Po napovedih EUROSTAT bo leta 2050 v celotni EU dvakrat toliko starejših kot otrok, Slovenija pa naj bi tako razmerje dosegla že leta 2035 (Eurostat, 2011).
- Slovenija ima najmanjši delež odraslih **po 55 letu, ki so aktivni na trgu dela** v EU in OECD.
- Izobraževalni sistem v Sloveniji po merilih **raziskave OECD PISA** daje mešane rezultate, rezultati v naravoslovju so nad povprečjem OECD, v **bralni pismenosti** pa pod povprečjem držav OECD.

Krepitev zmožnosti prispeva k ekonomski učinkovitosti in socialni pravičnosti

Kaj nam povedo raziskave o zmožnostih mladih / odraslih?

Kaj novega nam lahko PIAAC pove o ranljivih skupinah?

- V številnih državah velike skupine **mladih** zapustijo šolanje z zelo šibkimi spretnostmi,
- Odrasli, tudi mladi, ki imajo nizko raven spretnosti so vsaj **2x pogostejše brezposelni**,
- Najmočnejši dejavnik spretnosti je **socialno ekonomski položaj in izobrazba staršev**,
- Med močnejšimi dejavniki pismenosti je tudi **migrantski status**,
- **1 od 5 odraslih v EU dosega najnižje ravni** spretnosti,
- **1 od 4 odraslih** ima zelo šibke ali celo nima spretnosti za reševanje problemov **v tehnološko bogatih okoljih**.

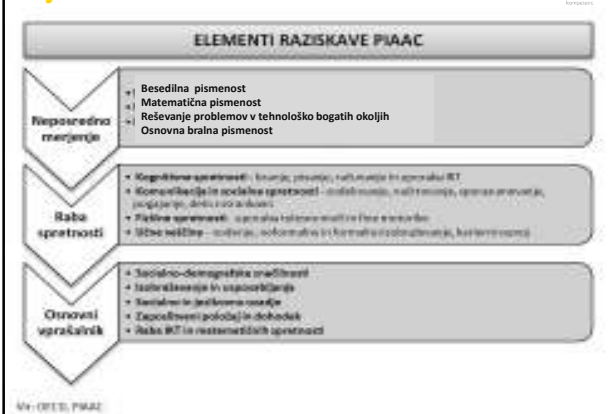
Posledice izključevanja iz izobraževanja so večkratne in se kumulirajo

Rezultati projekta INCLUDED (N. Vrečer v Obrazih pismenosti, 2011)

- Posledice socialnega **izključevanja iz izobraževanja** za različna področja družbe, kot so zaposlovanje, zdravje, stanovanjsko področje in politična participacija so večkratne.
- Ljudje, ki so manj izobraženi, se težje zaposlijo, njihove zaposlitve so v večji meri prekarne kot tiste od bolj izobraženih, manj izobraženi pogostejše delajo brez pogodb. Poleg tega so manj izobraženi manj zdravi, stopnja njihove mortalitete je večja kot pri bolj izobraženih, zanje je značilnih več bolezni in primanjkljajev.
- Izobraževanje posredno vpliva tudi na pridobitev stanovanja, saj imajo bolj izobraženi večji socioekonomski status in si lažje privoščijo stanovanje. Ranljive skupine so pogosto izključene iz možnosti zadovoljivo urediti si stanovanjsko vprašanje.
- Izobraževanje krepi državljanske spretnosti ter aktivno državljanstvo.

Izobraževanje dandanes pomeni **izhod iz socialne izključenosti**.

Kaj meri raziskava PIAAC?

Predmet raziskave PIAAC

PIAAC neposredno meri, kako odrasli obvladajo **tri spretnosti za procesiranje informacij**, ki so bistvene za polno sodelovanje v gospodarstvih in družbah enaindvajsetega stoletja, ki temeljijo na znanju:

- **besedilna** pismenost,
- **matematična** pismenost,
- in **reševanje problemov** v tehnološko bogatih okoljih,
- (osnovna **bralna** pismenost)

Kot dokazujejo rezultati PIAAC so to "ključne spretnosti za procesiranje informacij", ker so:

- **nujne za integracijo** in udeležbo na trgu delovne sile, izobraževanje ...;
- **prenosljive**, saj so relevantne v mnogih družbenih kontekstih in delovnih situacijah; in
- "**učilne**", torej podvržene vplivu politike.

Piramida spretnosti in kompetenc na delovnem mestu

Kaj torej meri PIAAC?

vpogled v **zalogo temeljnih spretnosti v populaciji** in v to kako se uporabljajo v kontekstu dela in vsakdanjega življenja:

- Kaj odrasli **zmorejo** na področju pismenosti, matematične pismenosti, reševanju problemov v tehnološko bogatih okoljih
- Katere druge posredno merjene spretnosti imajo
- Kako so določene **demografske** značilnosti povezane s kompetencami
- Kako odrasli **uporabljajo** spretnosti na delovnem mestu
- Kako se spretnosti **razvijajo, vzdržujejo in izgubljajo**
- Povezanost med spretnostmi in ekonomskim in socialnim **položajem**
- Povezanost med kompetencami **aktivnostjo** na trgu dela, dohodkom, zdravjem, družbeno in politično participacijo.

Pomen spretnosti merjenih v PIAAC

So bistvene za funkcioniranje v sodobnem svetu, za opravljanje nešteti nalog, ki se jih morajo odrasli lotiti v različnih življenjskih kontekstih.

- tvorijo **osnovo za razvijanje kognitivnih spretnosti višjega reda**, kot je analitično mišljenje, in sta bistveni za **pridobitev dostopa do specifičnih področij znanja** in njihovega razumevanja.
- so **relevantne v številnih življenjskih kontekstih**, od izobraževanja in dela do življenja doma ter občejanja z javnimi organi.
- v družbi, ki je bogata z informacijami in v kateri so informacije v obliki besedila (natisnjene ali digitalne) splošno prisotne, je **sposobnost branja in odzivanja na podlagi tekstovnih informacij bistvena**, pa naj gre za razumevanje navodil za uporabnika na zavojčku zdravil, primeren odziv na sporočilo kolega ali nadrejenega v službi ali vpisovanje otroka v šolo.
- **matematična pismenost je bistvena na večini področij življenja**, od kupovanja in prodajanja blaga, razumevanja pokojninskih pravic do načrtovanja delovnega dne.
- sposobnost upravljanja z informacijami in reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih – dostopanje, vrednotenje, analiziranje in sporočanje informacij – postaja tako pomembna kot razumevanje in interpretacija tekstovnih informacij ter sposobnost obvladovanja matematičnih vsebin. **Uporaba informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) je postala karakteristika večine delovnih mest, izobraževanja in vsakodnevnega življenja.**

Raziskava o kompetencah odraslih 24 sodelujočih držav

Raziskava o kompetencah odraslih 33 sodelujočih držav

PIAAC na kratko

200 tisoč odraslih ...
Predstavlja več kot 800 milijonov odraslih
od 16-65 let v 33 državah

Je sodelovalo v mednarodno primerljivi raziskavi

o besedilni in matematični pismenosti ter reševanju problemov v tehnološko bogatih okoljih.

Raziskava je potekala na računalniku ali na papirju.

PIAAC na kratko

Vzorci odraslih so obsegali
4500-27000 tisoč odraslih
5165 odraslih v Sloveniji ...

40 minut je trajala anketa o demografskih podatkih

Odrasli z zelo šibko besedilno pismenostjo so reševali samo naloge iz 'bralne pismenosti'

V raziskavi smo zbirali podatke o generičnih spretnostih kot je sodelovanje z drugimi, organiziranje časa pri delu....

Primeri testnih nalog v PIAAC

PIAAC
Program mednarodno primerljive raziskave o pismenosti

Primer matematične naloge

Education and Skills Online

Unit 1 - Question 1/3

Look at the shoe sale advertisements. Using the money that you just received in the previous item, how much more money would you need to buy the pair of shoes you want to buy?

Numeracy item Level = 3

Running Shoes

SALE! Buy one pair - get the second (of equal or lesser value) for half price!

 \$29.50

 \$34.20

Primer matematične naloge

Education and Skills Online

Unit 1 - Question 4/4

Look at the information about accidents in the Beauchamp Manufacturing. Click on the graph to answer the question below.

The factory manager checked this graph that had been prepared using the data in the table for 2010. He noticed that two facts were incorrect. Click on the two incorrect facts on the graph.

Numeracy item Level 2

BEAUCHAMP MANUFACTURING

Number of workers injured

Month	2010	2011
Jan	30	17
Feb	21	22
Mar	14	24
Apr	30	36
May	34	50
Jun	35	23
Jul	24	24
Aug	35	19
Sep	40	14
Oct	25	15
Nov	22	19
Dec	19	22
TOTAL	300	272

Number of workers injured per month in 2011

The Beauchamp Manufacturing company records its workers' accidents each year. The table above shows workers injured during each month for 2010 and 2011.

Primer naloge za besedilno pismenost

Education and Skills Online

Unit 1 - Question 1/3

Look at the article about the gender gap. Highlight the sentence in the article that answers the question below.

According to the article, what has the impact of increased educational attainment been over the past 30 years?

Literacy item Level = 4 (low)

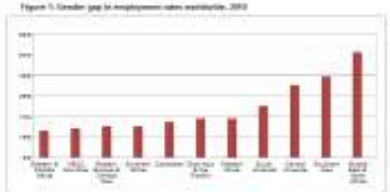
Tackle Gender Gap to Boost Growth

Striving for parity in gender equality in education, employment and entrepreneurship could create new sources of economic growth and help reduce the risk of unemployment, according to a new report by the OECD, an organisation of some 34 countries promoting policies to improve economic and social well-being.

Though great progress has been made in education, increased educational attainment is not enough to lift the OECD's growth to the level of the last 30 years. Every extra year of education after the secondary level is an average increase of around 0.5% in GDP per capita, says the report. Most progress will be made in countries that benefit from the increasing contribution women can make to the world's labour force, as the education of girls and young women. Closing that gap will mean girls have access to higher levels of education, also key for developing countries.

Employment rates are 10 percentage points lower for women than for men in OECD countries. In Figure 1 shows, gender differences in employment rates are consistently in different regions of the world. Women are also much more likely to work part-time. Better and more affordable child care and more flexible work conditions are key to helping women to be in paid work or to create their own businesses and work full-time, says the report.

Figure 1. Gender gap in employment rates worldwide, 2010

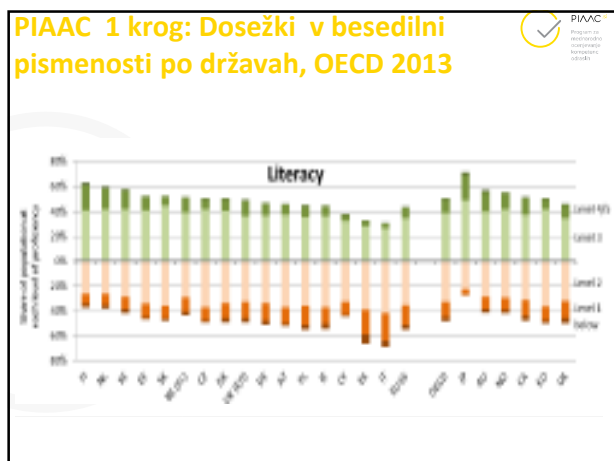

Reševanje problemov v TBO – primer naloge

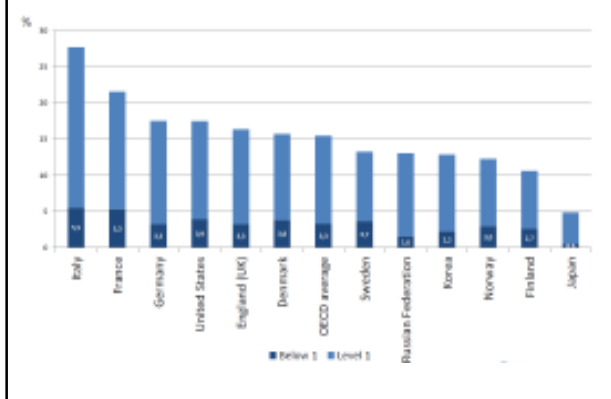

Kaj kažejo rezultati PIAAC
in kaj to pomeni za
politike?

PIAAC 1 krog: Dosežki v besedilni pismenosti po državah, OECD 2013

Odrasli z nižjimi dosežki

Odrasli z najnižjimi dosežki

- Odrasli z dosežki na **ravni 1** in **pod ravno 1** v besedilni in matematični pismenosti
- Reševaje problemov v tehnološko bogatih okoljih – odrasli ki **niso sprejeli ali zmogli testiranja na računalniku**

Ravni zmognosti: besedilna pismenost in matematična pismenost

Raven	Razpon doseženih točk	Besedilna pismenost	Matematična pismenost
Pod ravno 1	Manj kot 176 točk	Naloge na tej ravni od anketiranca zahtevajo, da prebere kratko besedilo s poznano temo , da najde specifično informacijo. Redkokdaj se v besedilu nahajajo nasprotujoče si informacije in zahtevana informacija je po obliki enaka informaciji iz vprašanja ali navodila. Lahko da se od anketiranca zahteva, da najde informacijo v kratkem zveznem besedilu. Vendar v tem primeru informacijo lahko najde na način, kot da bi bilo besedilo v nezvezni obliki. Potrebno je poznavanje le osnovnega besedišča in od bralca se ne zahteva, da bi razumel strukturo stavkov ali odstavkov ali uporabil druge značilnosti besedila. Naloge pod ravno 1 se ne poslužujejo nobenih značilnosti, ki so lastne digitalnemu besedilu.	Naloge na tej ravni od anketiranca zahtevajo, da izvrši enostavne postopke , kot so štetje, razvrščanje, izvajanje osnovne aritmetične operacije s celimi števili ali denarnimi vsotami ali da prepozna običajne prostorske predstavitve v konkretnem, poznanem kontekstu, kjer je matematična vsebina jasna in kratka, v bližini je malo ali nič motečih dejavnikov.
1	176 do manj kot 226 točk	Večina nalog na tej ravni od anketiranca zahteva, da prebere razmeroma kratko digitalno ali tiskano zvezno, nezvezno ali mešano besedilo , da najde informacijo, ki je enaka ali ima isti pomen kot informacija, ki je podana v vprašanju ali nalogi sami. Nekatere naloge, kot tiste, ki vključujejo nezvezno besedilo, lahko od anketiranca zahtevajo, da v dokument vnese osebne informacije. Prisotno je malo ali nič konkurenčnih informacij. Nekaj nalog lahko zahteva enostavno krožno pregledovanje več informacij. Pričakujejo se znanje in spretnosti iz poznavanja osnovnega besedišča, da se razbere pomen stavkov, in branje besedila z odstavki.	Naloge na tej ravni od anketiranca zahtevajo, da izvrši osnovne matematične postopke v običajnem, konkretnem kontekstu, kjer je matematična vsebina jasna , z malo besedila in minimalno količino motečih informacij. Naloge običajno zahtevajo en sam korak ali enostaven postopek, ki vključuje štetje, razvrščanje, izvajanje osnovnih aritmetičnih operacij, razumevanje enostavnih odstotkov, kot na primer 50 %, lociranje in prepoznavanje elementov enostavne ali običajne grafične ali prostorske predstavitve.

Ravni zmožnosti: reševanje problemov v tehnološko bogatih okoljih		
Raven	Razpon doseženih točk	Vrste nalog, ki so bile uspešno zaključene na posamezni ravni zmožnosti
Pod ravno 1	Manj kot 241 točk	Naloge temeljijo na dobro definiranih problemih in vključujejo uporabo samo ene funkcije na generičnem vmesniku, da se zadosti enemu eksplicitnemu kriteriju, brez kategoričnega razmišljanja, sklepanja ali preoblikovanja informacij. Potrebni je nekaj korakov in ni potrebno tvoriti podcilja.
1	176 do manj kot 226 točk	Naloge na tej ravni tipično zahtevajo uporabo splošno dostopnih in poznanih tehnoloških aplikacij , kot so programska oprema za elektronsko pošto ali spletni brskalnik. Za dostop do informacij ali ukazov, ki so potrebni za rešitev problema, je potrebno malo ali nič navigacije. Anketiranec problem lahko reši, ne da bi se zavedal in uporabil specifična orodja in funkcije (npr. funkcije za razvrščanje). Naloga vsebuje nekaj korakov in minimalno število operatorjev. Na kognitivni ravni anketiranec lahko iz navedbe naloge zlahka sklepa, kakšen je cilj; da reši problem, mora anketiranec uporabiti ekspliciten kriterij; in potrebo po spremljanju napredka je malo (npr. anketirancu ni potrebno preverjati, ali je uporabil(a) ustrezen postopek ali napredoval v smeri rešitve). Vsebinsko in operatorje je možno prepoznati s preprostim primerjanjem. Zahtevane so le enostavne oblike razmišljanja, kot je določanje, v kateremu razredu pripada postavka; ni potrebe po iskanju razlik ali združevanju informacij.

Odrasli z najnižjimi dosežki – uporaba spretnosti	
- Številni imajo le zelo omejen dostop in izkušnje z branjem, pisanjem in računanjem pri delu in zunaj njega. Z dvigom spretnosti, se povečuje pogostost praks Izobrazba in demografske značilnosti vplivajo na posameznikovo zavzetost za branje, pisanje in računanje pri delu in izven njega - Šibke spretnosti so močan napovedovalec slabih dohodkov. Aktivna raba spretnosti so dejavniki posameznikove vključenosti v družbo, prostovoljstvo, politično udejstvovanje, zdravje, zaupanje v inštitucije.	

Odrasli z najnižjimi dosežki – izobraževanje in usposabljanje	
Izobrazba, zaposlitev in dohodek so tri najmočnejši dejavniki udeležbe v izobraževanju 1 od 3 sodeluje v eni od oblik izobraževanja odraslih (1 od 10 sodeluje v formalnem IO) Motiv je povečini delo in zahteve dela, pogosto je obveza. Delovno mesto spodbuja odrasle, da razvijajo svoje spretnosti, problem sta čas in denar Svetovanje odraslim = povečuje dostopnost v IO	

Odrasli z najnižjimi dosežki – značilnosti

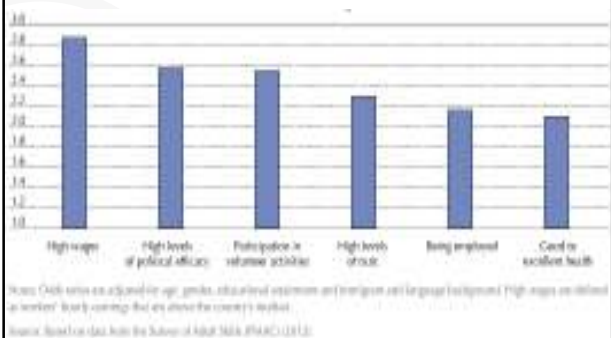

- Odrasli z najnižjimi dosežki so **zelo heterogena skupina**, najtežje je za njo načrtovati ukrepe,
- Vitalnega pomena je **razumevanje potreb** in položaja, ovir, spodbud,
- PIAAC omogoča pojasnjevanje položaja in značilnosti najbolj ranljivih odraslih.

To, da kar ljudje vedo in kar zmorejo narediti s svojim znanjem, bistveno vpliva na njihove možnosti v življenju.

Odrasli z najvišjimi dosežki v pismenosti imajo višje plače, so boljšega zdravja, so politično in družbeno bolj aktivni, so zaposleni.

Znanja, spretnosti in kompetence vplivajo na življenje posameznikov in usmerjajo gospodarstva

Države z nižjo ravni kompetenc v populaciji tvegajo **slabšo konkurenčnost** v svetovnem gospodarstvu, saj bodo ta vse bolj odvisna od znanja in kompetenc: Če velik del odraslih nima dovolj razvitih bralnih in matematičnih spretnosti, je težje uvesti in razširjati tehnologije za izboljšanje produktivnosti in tako je lahko motena organizacija dela.

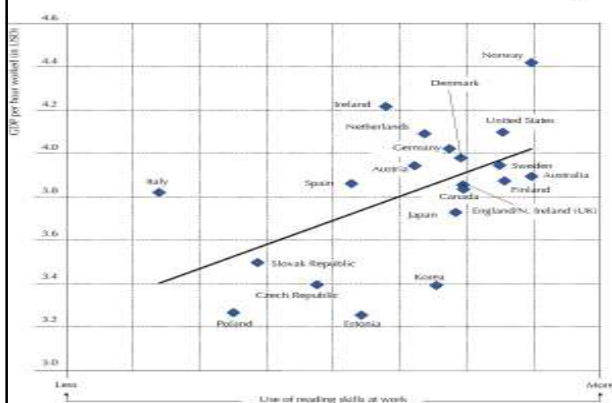
Neenakost v kompetencah se kaže v **neenakosti v dohodku**: Povprečna urna postavka delavcev, ki obvladajo kompleksno sklepanje in znajo ovrednotiti subtilna sporočila in argumente v pisnih besedilih, je **več kot 60 % višja** kot pri delavcih, ki zmorejo v najboljšem primeru brati le sorazmerno kratka besedila in v njih poiskati eno samo informacijo.

Učinkovita raba spretnosti ...

Na boljše ekonomske in socialne rezultate bomo lahko vplivali le, če bodo spretnosti izrabljene učinkovito.

Produktivnost in branje pri delu

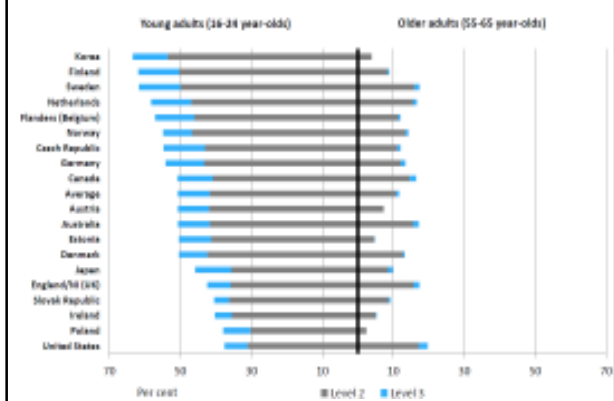

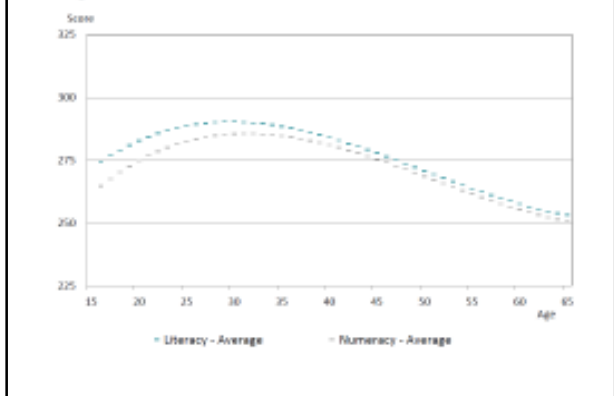
Raven in distribucija spretnosti se bistveno razlikuje med državami

Največje razlike pa so v populacijah odraslih znotraj držav, večina držav ima pomemben delež odraslih, ki težko shajajo zaradi prenizke ravni spretnosti.

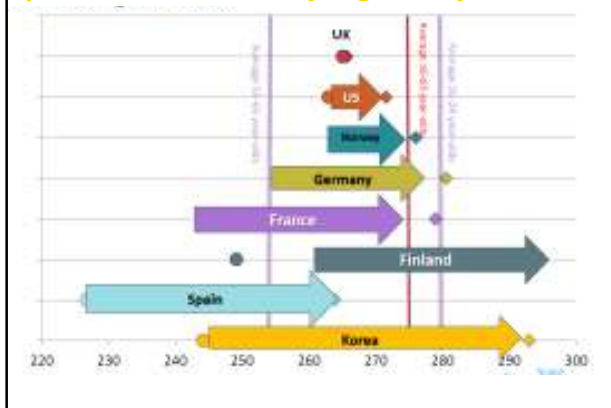
Dosežki v tehnološko bogatem okolju

Dosežki v starostnih obdobjih

Spretnosti mladih in starejših generacij

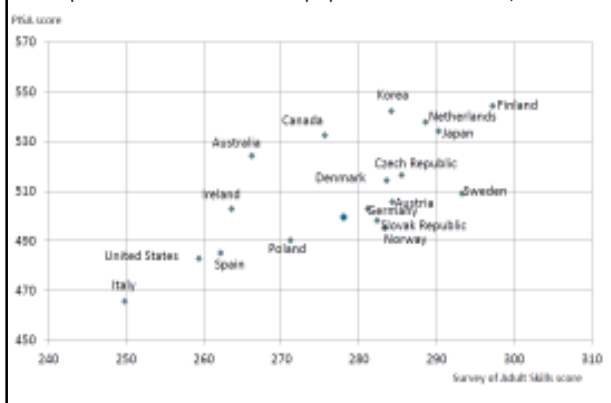

Formalno izobraževanje je ključnega pomena za razvoj temeljnih zmožnosti.

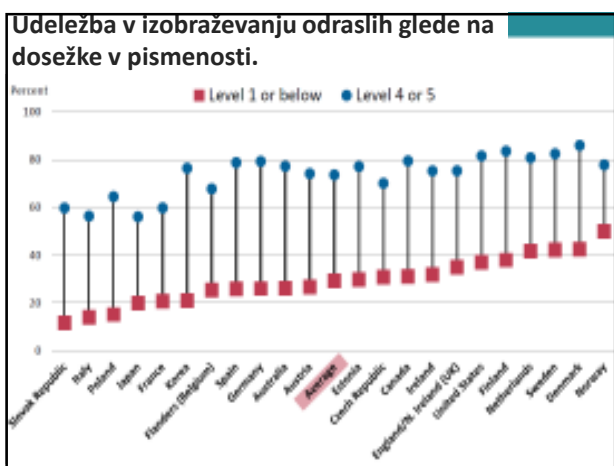
Primerjava povprečnih rezultatov v PISA in v PIAAC

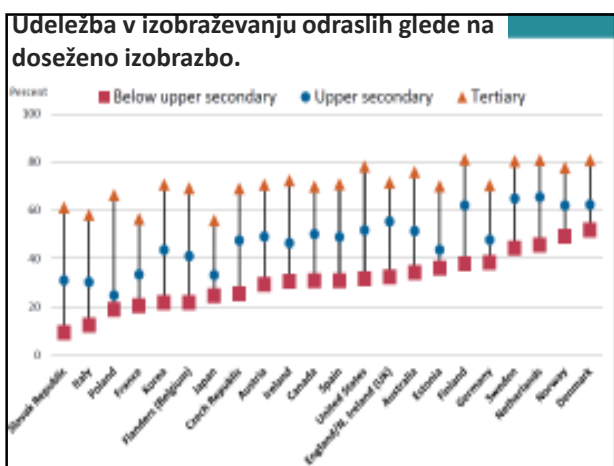
Povprečni rezultati v matematiki 2003 in povprečni rezultati v PIAAC 2012, 22-25 let

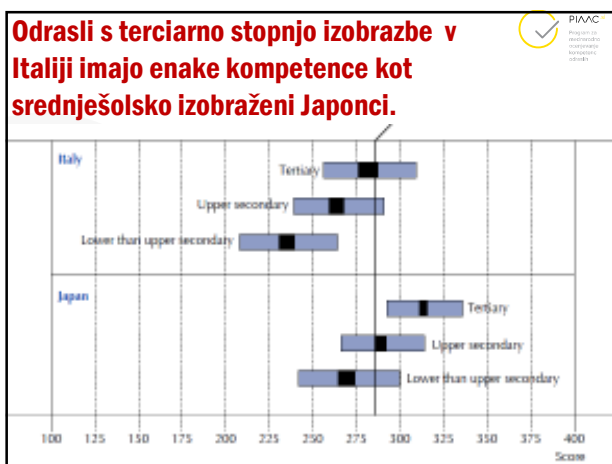

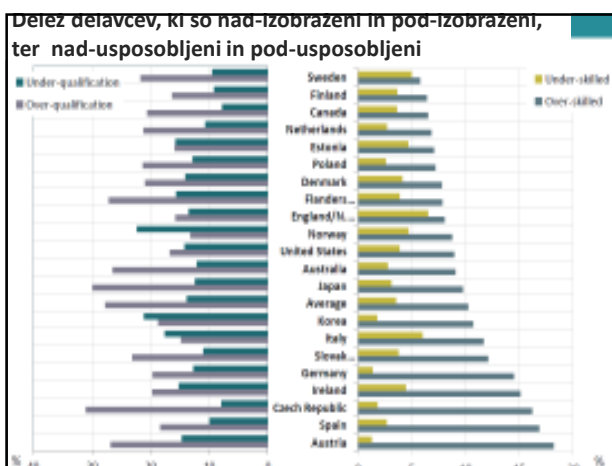
Uspeh se vse bolj meri v tem, katere spretnosti smo pridobili po končanem šolanju.

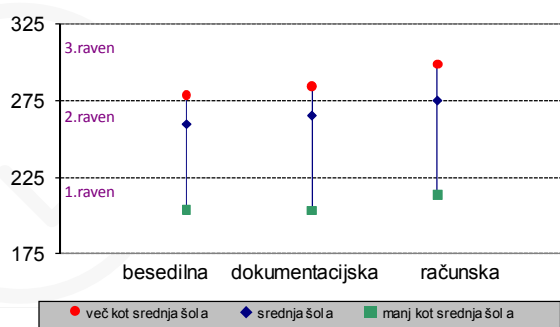
Kaj lahko pričakujemo v raziskavi PIAAC v Sloveniji na podlagi rezultatov raziskave pismenosti pred 15 leti?

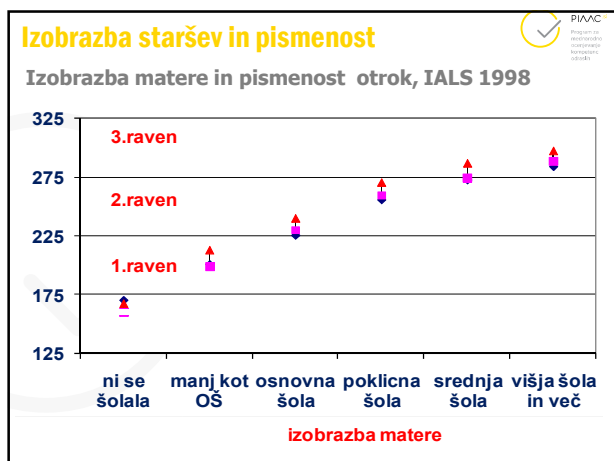
Rezultati raziskave OECD o pismenosti odraslih 1998 v Sloveniji, je pokazala naslednjo podobo:

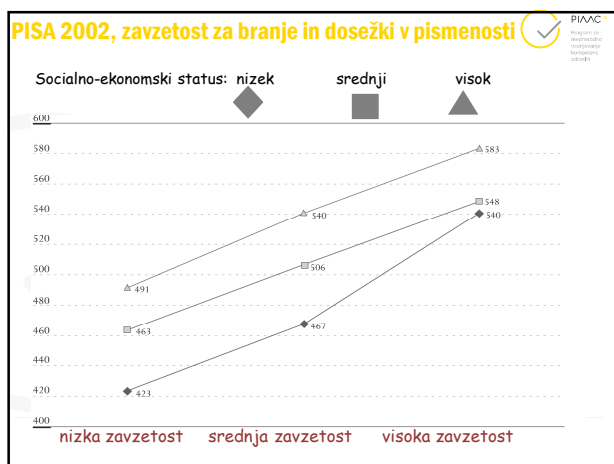
- Zaostanek Slovenije na vseh merjenih področjih v mednarodnem merilu
- Velike razlike med bolj in manj izobraženimi
- Velike razlike med starejšimi in mlajšimi
- Velike razlike med šolajočo mladino in mladimi, ki so zgodaj opustili šolanje
- Velik vpliv izobrazbe staršev na dosežke v pismenosti
- Velike razlike prebivalci urbanih središč in podeželjem
- Velike razlike med delovnimi mesti glede priložnosti za branje

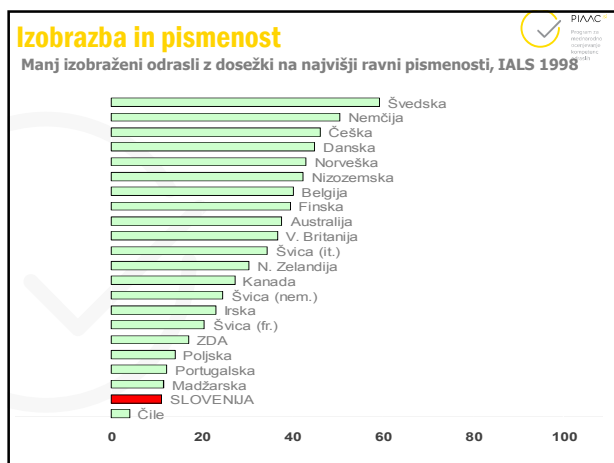
Pismenost in izobrazba

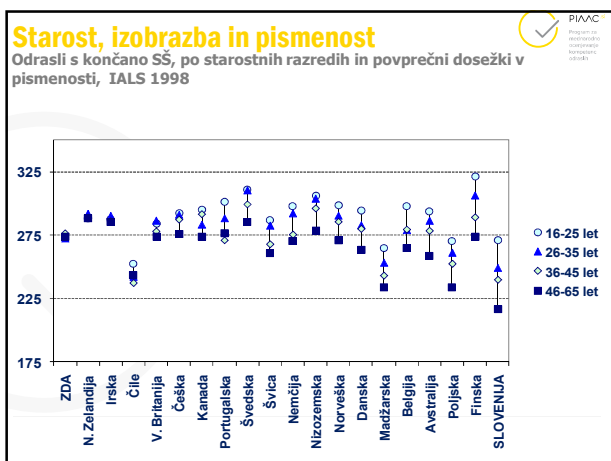
Slika: Povprečni pisni dosežki odraslih glede na končano šolo

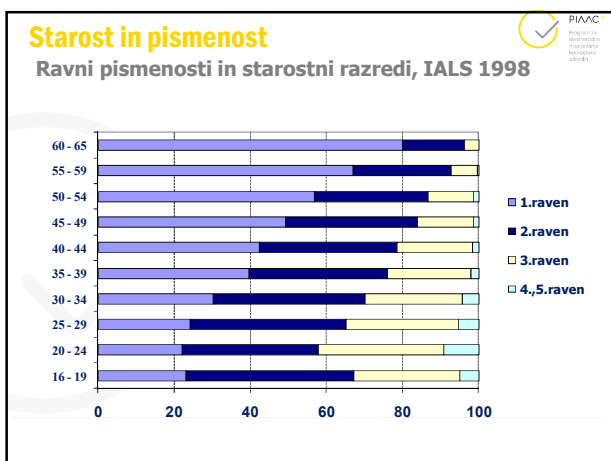

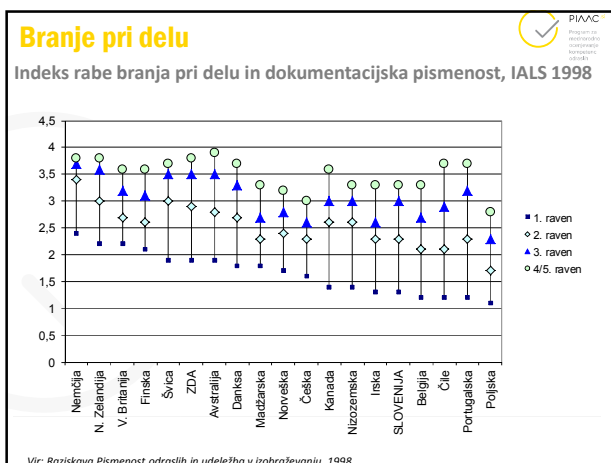

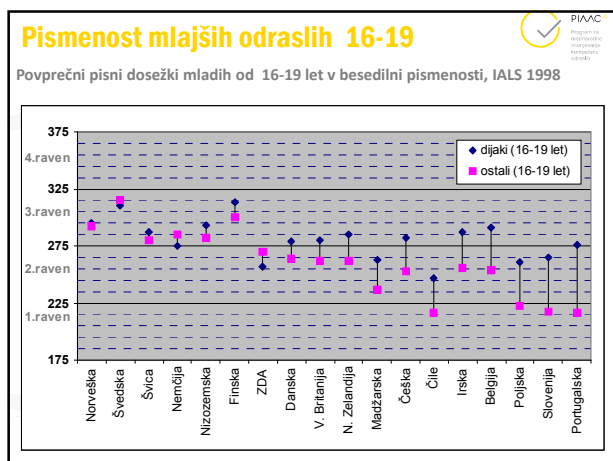

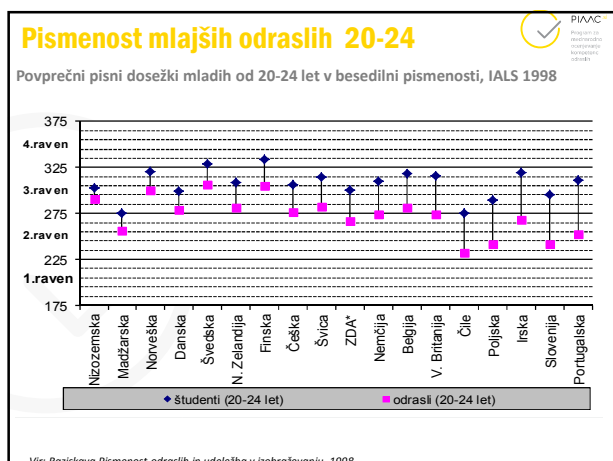

Kako do boljših zmožnosti / spretnosti mladih in odraslih?

Kako se države odzivajo na rezultate PIAAC?

Nekatere pripravljajo nacionalne strategije spretnosti:

- Določajo **prioritete** pri investiranju v kompetence
- Kombinirajo **kratkoročne in dolgoročne** ukrepe
- **Investirajo** v vseživljenjsko učenje
- **Pritegnejo** vse sektorske politike
- **Usklajujejo** se med politikami na različnih ravneh in med različnimi deležniki

Kako se je Slovenija odzvala na rezultate raziskav o pismenosti ?

Pripravljene 3 nacionalne strategije za razvoj pismenosti , ki niso bile implementirane:

1. Strategija za dvig pismenosti odraslih, 2004
2. Nacionalna strategija za razvoj pismenosti, 2006
3. Smernice za razvoj temeljnih spretnosti na delovnem mestu, 2007

(dostopne so na spletni strani ACS in MIZŠ)

Nacionalna strategija za razvoj pismenosti, 2006

2.3 SREDNJA ŠOLA

Cilji razvoja bralne pismenosti v srednji šoli

Razvijati:

- zmožnost kritičnega poslušanja,
- bralno zmožnost z učinkovito uporabo bralnih strategij in kritično branje različnih vrst besedil,
- zmožnost tvorjenja učinkovitih govornih in pisnih besedil glede na različne teme, okoliščine in namene,
- učinkovite jezikovne rabe za samostojno delo z besedili (za nadaljnji študij oz. za osebni razvoj in delovanje v poklicu in družbi),
- kritično rabo medijev in zavedanje, da razvoj znanj in tehnologij spreminja strategije za samostojno izbiro in povečuje možnosti izbire za pridobivanje, analizo, sintezo, vrednotenje in ustvarjalno rabo ter predstavitev informacij na vseh ravneh in na različnih področjih.

Kako do boljše pismenosti mladih?

Strokovnjaki:

Dr. Sonja Pečjak, Filozofska fakulteta, novinarska konferenca ob objavi rezultatov PISA 2012:

» ... je treba spremeniti šolsko kulturo, da bodo učitelji razumeli, da je branje osnovna kognitivna sposobnost. To je proces, ki traja tudi še v srednji šoli. »Učitelj naravoslovja v devetem razredu ne more pričakovati, da se bo učenec znal učiti iz učbenika. To jih je treba najprej naučiti. Že to je problem, ker v učbenike ne smejo pisati, saj jih morajo vrniti čiste. Razvoj pismenosti je stvar slehernega učitelja, ne le jezikoslovnih učiteljev.«

Dr. Fani Nollimal, Zavod za šolstvo, novinarska konferenca ob objavi rezultatov PISA 2012:
» ... dosegli smo uspehe tam, kjer je bralna pismenost postala skupni cilj šole in kjer so jo umestili v letne delovne načrte. «

Primer Norveške - ukrepi za izboljšanje spretnosti in zavzetosti za branje

PISA 2000 Norveški 15 letniki so dosegli povprečen rezultate v branju matematiki in naravoslovju, velike razlike med spoloma, dečki med najmanj zavzetimi bralci. Rezultati so spodbudili prizadevanja za boljšo bralno pismenost na nacionalni in lokalni ravni, na testu PISA 2009 je Norveška beležila vidno boljše rezultate. Sprejeti so bili **3 glavni ukrepi**

1. Ukrepi: **Strategija Naredite prostor branju 2002** (pripravilo ministrstvo za izobraževanje).
2. Ukrepi: **Uvedba nacionalnih preizkusov branja za vse dijake 4,7,10,11 razreda**, v letih 2004 in 2005 in v 4,8,9 razredu v 2006 (po premoru).
3. Ukrepi: **Reforma promocije znanja, ki je vključevala nov kurikulum**, z močnim poudarkom na petih osnovnih spretnostih med predmeti: na primarni, nižji sekundarni in višji sekundarni stopnji izobraževanja.

Vir: Dr. Astrid Roe, University of Oslo, Zbornik posveta o bralni pismenosti, Brdo pri Kranju 2011

Primer Norveške - ukrepi za izboljšanje spretnosti in zavzetosti za branje - nadaljevanje

1. Ukrepi: **Strategija Naredite prostor branju 2002** (pripravilo ministrstvo za izobraževanje). Cilji ukrepa:
 - Izboljšati bralne spretnosti ter navdušiti otroke in mladostnike za branje, predvsem dečke in deklice z nizkimi dosežki.
 - Izboljšati znanja in spretnosti učiteljev za poučevanje branja, spodbujati uporabo knjižnic.
 - Oskrbeti knjižnice z literaturo in osvestiti norveško družbo o tem, kako pomembno je branje za učenje, osvajanje kulturnih spretnosti, kakovosti življenja, aktivno udeležbo v delovnem okolju in spoštovanje demokracije.
 - Večina šol je imela lastnega specialista za spodbujanje branja.
 - Povsod je postala skrb za branje bolj sistematična, zgledevali so se in prilagajali Avstralski program za zgodnje spodbujanje branja Guided Reading, ki so ga začeli uvajati še prej na Novi Zelandiji.
 - Učitelji so se vse bolj posluževali drugih anglosaksonskih primerov (dialoško poučevanje in avtentično ocenjevanje, to pomeni, da učitelj spremlja učenčovo branje med rednim delom med poukom).
 - Učitelji na srednji šoli so prav tako dojeli, da učenci na tej stopnji še ne berejo dovolj dobro, ter da morajo pozornost branju in razumevanju namenjati tudi na tej stopnji.

Primer Norveške - ukrepi za izboljšanje spretnosti in zavzetosti za branje - nadaljevanje

Ukrep: Uvedba nacionalnih preizkusov branja za vse dijake 4,7,10,11 razreda, v letih 2004 in 2005 in v 4,8,9 razredu v 2006 (po premoru).

Nacionalni testi znanja so bili zamišljeni kot vir informacij o učenčevih osnovnih spretnostih, ter kot podlaga za izboljšave in razvoj v okviru posamezne šole, temeljijo na opisu branja kot temeljne spretnosti za vsak šolski predmet (na primer za naravoslovje in družboslovne predmete). Za razumevanje in uporabo v pedagoške namene so bile posamezne ravni branja natančno razložene in opisane. Poleg opisov so tudi navodila za učitelja, kako naj učitelj ravna, da lahko pomaga učencem dosegati boljše raven branja. Na primer test za 8. in 9. razred je obsegal 90 minut, vseboval je 8-10 besedil in 40-45 vprašanj. Podobno kot v PISI so bili uporabljena različna besedila, v glavnem avtentična in niso bila pripravljena izključno za potrebe testiranja. 25-30% vprašanj je bilo odprtih, ostala so bila zaprtega tipa. Naloge so razdeljene na tri tipe: iskanje informacij, interpretacija in refleksija. Vsebina testa iz leta 2009 je bila:

- o Grafično prikazani podatki (s področja znanosti)
- o Odloemek iz Norveškega leposlovja
- o Časopisni članek o višinski slabosti
- o Strip
- o Kritika knjige
- o Vozni red za ladje
- o Članek o novi vrsti žvečilnega gumija
- o Študentski blog na temo omejitve starosti pri volitvah.

Primer Norveške - ukrepi za izboljšanje spretnosti in zavzetosti za branje - nadaljevanje

Ukrep: Reforma promocije znanja, ki je vključevala nov kurikulum, z močnim poudarkom na petih osnovnih spretnostih med predmeti: na primarni, nižji sekundarni in višji sekundarni stopnji izobraževanja.

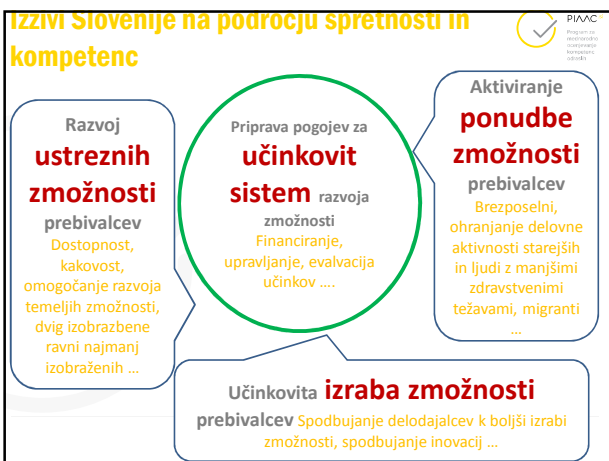
Pet poudarjenih spretnosti pa je:

- govorne spretnosti,
- spretnosti pisanja, branja,
- matematična in
- digitalna pismenost.

Osnovne spretnosti so bile vključene v učne cilje za vse posamezne predmete in so postale tudi del te kompetence. Strokovnjaki, ki so sodelovali v PISI, PIRLS so opredelili, kaj pomeni bralna pismenost v okviru posameznih predmetov, npr.

'Zmožnost branja naravoslovja pomeni, zbiranje informacij, interpretacija in refleksija na vsebino naravoslovnih besedil, brošur, časopisnih člankov, knjig in informacij z interneta. Branja na področju naravoslovja vključuje tudi branje priložnikov, receptov, preglednic, slikovno prikazanih podatkov in simbolov.'

'Zmožnost branja v družboslovju pomeni branje, pregled, interpretacija in refleksija na besedila, ki vsebujejo podatke in različno teška proza besedila z namenom, da seznanimo z različnimi obdobji, kraji in ljudmi. Zmožnost branja tudi pomeni procesiranje informacij iz slik, filmov, risb, grafov, preglednic, zemljevidov in globusov. Če želimo razumeti in dejavno sodelovati v družbi v kateri živimo, potem moramo biti zmožni brati in zbirati informacije iz leksikonov in slovarjev, časopisov in interneta, ter sprejemati te informacije kritično.'

Raziskovalno in strokovno-razvojno delo z ranljivimi skupinami odraslih na ACS in v IO

ACS sistematično razvija doktrine izobraževalnega, svetovalnega in promocijskega dela, ter omrežja ustanov za delo z ranljivimi skupinami odraslih, npr. :

- Izobraževalni model za ranljive skupine odraslih na področju pismenosti
- Socialno integracijski model izobraževanja za mlade osipnike
- Svetovalna dejavnost za ranljive skupine odraslih
- Integracijski model izobraževanja za priseljence
- Model skupnostnega izobraževanja skozi delovanje ŠK
- Sistematični pristopi v promociji VŽU
-

Poleg tega pa razvija ukrepe za vrednotenje in priznavanje neformalno pridobljenega znanja, programe za izobraževanje učiteljev in izobraževalcev odraslih za delo z ranljivimi skupinami odraslih.

Hvala za pozornost in veliko uspehov pri izboljševanju zmožnosti mladih in odraslih!

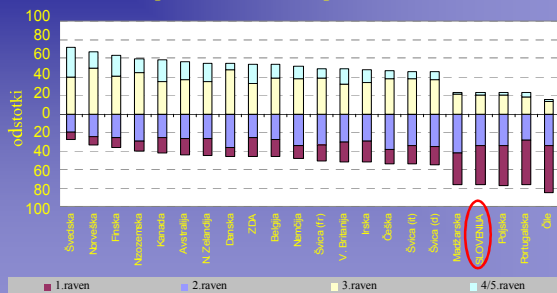
ester.mozina@acs.si

<http://piaac.acs.si/>

<http://piaac.acs.si/konferenca/>

DOSEŽKI ODRASLIH V IALS, 1994-1998

Slika: Besedilna pismenost odraslih po državah

Vir: Raziskava Pismenost odraslih in udeležba v izobraževanju, 1998

Prodavatelj: izdajatelj: raziskave: Ester Možina, Andragoški center Slovenije, Ljubljana, junij 2000 str.75

“Razvoj temeljnih zmožnosti odraslih“

Predstavitev projekta PIAAC, s poudarki na mladih

Strokovni dogodek EPUO, LU Ajdovščina, 12. maj 2015

Mag. E. Možina, Andragoški center Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT

Univerza v Ljubljani

Andragoški center Republike Slovenije

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Nalčičar o male profesionalnosti

VSEBINA

- Ranljive skupine odraslih in temeljne zmožnosti / **spretnosti** / kompetence
- Spretnosti – **participacija na trgu dela** in **socialna vključenost** z vidika rezultatov PIAAC
- Pričakovanja za Slovenijo
- Kako do **boljših** spretnosti pri ranljivih skupinah **mladih**?

Temeljne zmožnosti spet (nekoliko) v središču pozornosti politik in stroke

Razlogi:

- Objava **rezultatov** raziskave **PIAAC** oktobra 2013, 1 krog
- Objava rezultatov **PISA** 2012, novembra 2013

EU raven:

- **Priporočila** o politikah pismenosti Delovna skupina za IO, 2014
- Analize in **poročila**: ET Monitor 2014, Eurydice report AET 2015
- **EPAL portal** za izobraževanje in širitev dobrih praks, april 2015

Slovenija:

- **ReNPiO** in novo programsko obdobje ESS (razvoj kompetenc odraslih)
- Parada učenja **EPUO** na temo razvoja temeljnih zmožnosti
- Nacionalna **ekspertna skupina** za dopolnitev strategije pismenosti
- Izvedba raziskave **PIAAC v Sloveniji** 2013-2016

Opredelitev uporabljenih pojmov

TEMELJNE ZMOŽNOSTI :

- **Dogovor** o uporabi pojma **zmožnosti** namesto kompetenca, na predlog delovne skupine za terminologijo pod vodstvom profesorja dr. Janeza Dularja, 2005

KLJUČNE KOMPETENCE: (priporočilo Evropskega parlamenta, 2006)

- Temeljne zmožnosti po tem priporočilu vključujejo znanje, spretnosti in stališča na naslednjih področjih: sporazumevanje v slovenskem in tujem jeziku, matematiko (na dveh ravneh), digitalne zmožnosti, učiti se učiti, medosebne, medkulturne, socialne in državljanske zmožnosti, podjetnost in kulturne zmožnosti (cultural expression).
- To so zmožnosti, ki jih potrebujejo vsi, mladi in odrasli za **osebni razvoj** in samorealizacijo, **aktivno državljanstvo**, **socialno vključenost** in **zaposljivost**.
- Odraslim mora biti zagotovljeno, da jih razvijajo, vzdržujejo in posodablajo vse življenje.

Kdo so ranljive skupine odraslih?

(Klenovšek, Rupert, 2010, 7)

V strokovni literaturi zasledimo izraz ranljive skupine predvsem v začetku tega stoletja – prej **socialno izključene** skupine, zaradi določenih značilnosti (prikrajšanosti) izključene iz aktivnega delovnega in družbenega življenja, izobraževanja ...

Ob naraščanju socialno izključenih skupin (npr. dolgotrajno brezposelni, starejši upokojeanci, mlajši odrasli osipniki, še posebej iz socialno šibkih okolij, invalidi idr.) vse pogosteje opozarjalo, da bi družba morala **ukrepati** prej, preden določene skupine postanejo socialno izključene.

Zato se je začelo govoriti o t. i. ranljivih skupinah, skupinah, ki jih z vidika določenih značilnosti **pravočasno prepoznamo** kot skupine (ali posameznike), ki potrebujejo določeno pomoč, preden postanejo socialno izključene.

Kdo so ranljive skupine odraslih?

4. CILJNE SKUPINE ReNPIO 2013–2020

ReNPIO 2013–2020 opredeljuje naslednje ciljne skupine:

- brezposelnih: prednostna skupina so starejši od 50 let, ki nimajo poklicne ali strokovne izobrazbe ali imajo manj ključnih ali poklicnih zmožnosti;
- zaposleni:
 - prednostna skupina so starejši od 45 let z dokončano manj kot štiriletno srednjo šolo ali pomanjkanjem ključnih ali poklicnih zmožnosti;
 - zaposleni, ki zaradi specifičnih psihofizičnih zahtev nekakega poklica tega ne morejo več opravljati, ko dosežejo določeno starost;
- mladi, ki na različnih stopnjah opustijo šolanje;
- manj izobraženi in druge ranljive skupine, kot so osipniki in mladi, ki zgodaj zapustijo šolanje, socialno ogroženi, priseljenci, Romi, starejši odrasli, migranti, invalidi in oboleli;
- druge skupine odraslih, ki imajo omejene možnosti dostopa do socialnih, kulturnih in ekonomskih dobrin, kot so na primer kmetje in prebivalstvo iz manj razvitih regij.

Nekateri družbeni izzivi Slovenije v prihodnjih letih

- CEDEFOP: Slovenija se bo soočila z največjim upadom priložnosti in delovnih mest za nequalificirane delavce - **za 40% do leta 2020**. Povpraševanje po srednje kvalificiranih delavci se bo zmanjšalo za 20%, medtem ko se po povpraševanje po visoko kvalificiranih delavci povečalo za 20% (v ET Monitor 2014 Slovenia, stran 6).
- Slovenija se že danes uvršča med države EU z **najhitrejšim staranjem prebivalstva**. Po napovedih EUROSTAT bo leta 2050 v celotni EU dvakrat toliko starejših kot otrok, Slovenija pa naj bi tako razmerje dosegla že leta 2035 (Eurostat, 2011).
- Slovenija ima najmanjši delež odraslih **po 55 letu, ki so aktivni na trgu dela** v EU in OECD.
- Izobraževalni sistem v Sloveniji po merilih **raziskave OECD PISA** daje mešane rezultate, rezultati v naravoslovju so nad povprečjem OECD, v **bralni pismenosti** pa pod povprečjem držav OECD.

Krepitev zmožnosti prispeva k ekonomski učinkovitosti in socialni pravičnosti

Kaj nam povedo raziskave o zmožnostih mladih / odraslih?

Kaj novega nam lahko PIAAC pove o ranljivih skupinah?

- V številnih državah velike skupine **mladih** zapustijo šolanje z zelo šibkimi spretnostmi,
- Odrasli, tudi mladi, ki imajo nizko raven spretnosti so vsaj **2x pogostejše brezposelni**,
- Najmočnejši dejavnik spretnosti je **socialno ekonomski položaj in izobrazba staršev**,
- Med močnejšimi dejavniki pismenosti je tudi **migrantski status**,
- **1 od 5 odraslih v EU dosega najnižje ravni** spretnosti,
- **1 od 4 odraslih** ima zelo šibke ali celo nima spretnosti za reševanje problemov **v tehnološko bogatih okoljih**.

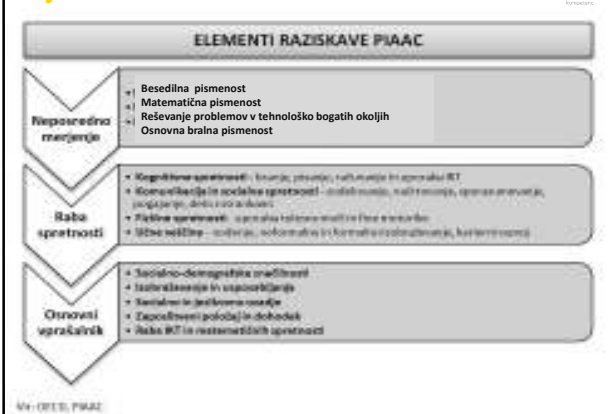
Posledice izključevanja iz izobraževanja so večkratne in se kumulirajo

Rezultati projekta INCLUDED (N. Vrečer v Obrazih pismenosti, 2011)

- Posledice socialnega **izključevanja iz izobraževanja** za različna področja družbe, kot so zaposlovanje, zdravje, stanovanjsko področje in politična participacija so večkratne.
- Ljudje, ki so manj izobraženi, se težje zaposlijo, njihove zaposlitve so v večji meri prekarne kot tiste od bolj izobraženih, manj izobraženi pogostejše delajo brez pogodb. Poleg tega so manj izobraženi manj zdravi, stopnja njihove mortalitete je večja kot pri bolj izobraženih, zanje je značilnih več bolezni in primanjkljajev.
- Izobraževanje posredno vpliva tudi na pridobitev stanovanja, saj imajo bolj izobraženi večji socioekonomski status in si lažje privoščijo stanovanje. Ranljive skupine so pogosto izključene iz možnosti zadovoljivo urediti si stanovanjsko vprašanje.
- Izobraževanje krepi državljanske spretnosti ter aktivno državljanstvo.

Izobraževanje dandanes pomeni **izhod iz socialne izključenosti**.

Kaj meri raziskava PIAAC?

Predmet raziskave PIAAC

PIAAC neposredno meri, kako odrasli obvladajo **tri spretnosti za procesiranje informacij**, ki so bistvene za polno sodelovanje v gospodarstvih in družbah enaindvajsetega stoletja, ki temeljijo na znanju:

- **besedilna** pismenost,
- **matematična** pismenost,
- in **reševanje problemov** v tehnološko bogatih okoljih,
- (osnovna **bralna** pismenost)

Kot dokazujejo rezultati PIAAC so to "ključne spretnosti za procesiranje informacij", ker so:

- **nujne za integracijo** in udeležbo na trgu delovne sile, izobraževanje ...;
- **prenosljive**, saj so relevantne v mnogih družbenih kontekstih in delovnih situacijah; in
- "**učilne**", torej podvržene vplivu politike.

Piramida spretnosti in kompetenc na delovnem mestu

Kaj torej meri PIAAC?

vpogled v **zalogo temeljnih spretnosti v populaciji** in v to kako se uporabljajo v kontekstu dela in vsakdanjega življenja:

- Kaj odrasli **zmorejo** na področju pismenosti, matematične pismenosti, reševanju problemov v tehnološko bogatih okoljih
- Katere druge posredno merjene spretnosti imajo
- Kako so določene **demografske** značilnosti povezane s kompetencami
- Kako odrasli **uporabljajo** spretnosti na delovnem mestu
- Kako se spretnosti **razvijajo, vzdržujejo in izgubljajo**
- Povezanost med spretnostmi in ekonomskim in socialnim **položajem**
- Povezanost med kompetencami **aktivnostjo** na trgu dela, dohodkom, zdravjem, družbeno in politično participacijo.

Pomen spretnosti merjenih v PIAAC

So bistvene za funkcioniranje v sodobnem svetu, za opravljanje nešteti nalog, ki se jih morajo odrasli lotiti v različnih življenjskih kontekstih.

- tvorijo **osnovo za razvijanje kognitivnih spretnosti višjega reda**, kot je analitično mišljenje, in sta bistveni za **pridobitev dostopa do specifičnih področij znanja** in njihovega razumevanja.
- so **relevantne v številnih življenjskih kontekstih**, od izobraževanja in dela do življenja doma ter občejanja z javnimi organi.
- v družbi, ki je bogata z informacijami in v kateri so informacije v obliki besedila (natisnjene ali digitalne) splošno prisotne, je **sposobnost branja in odzivanja na podlagi tekstovnih informacij bistvena**, pa naj gre za razumevanje navodil za uporabnika na zavojčku zdravil, primeren odziv na sporočilo kolega ali nadrejenega v službi ali vpisovanje otroka v šolo.
- **matematična pismenost je bistvena na večini področij življenja**, od kupovanja in prodajanja blaga, razumevanja pokojninskih pravic do načrtovanja delovnega dne.
- sposobnost upravljanja z informacijami in reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih – dostopanje, vrednotenje, analiziranje in sporočanje informacij – postaja tako pomembna kot razumevanje in interpretacija tekstovnih informacij ter sposobnost obvladovanja matematičnih vsebin. **Uporaba informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) je postala karakteristika večine delovnih mest, izobraževanja in vsakodnevnega življenja.**

Raziskava o kompetencah odraslih 24 sodelujočih držav

Raziskava o kompetencah odraslih 33 sodelujočih držav

PIAAC na kratko

200 tisoč odraslih ...
Predstavlja več kot 800 milijonov odraslih
od 16-65 let v 33 državah

Je sodelovalo v mednarodno primerljivi raziskavi

o besedilni in matematični pismenosti ter reševanju problemov v tehnološko bogatih okoljih.

Raziskava je potekala na računalniku ali na papirju.

PIAAC na kratko

Vzorci odraslih so obsegali
4500-27000 tisoč odraslih
5165 odraslih v Sloveniji ...

40 minut je trajala anketa o demografskih podatkih

Odrasli z zelo šibko besedilno pismenostjo so reševali samo naloge iz 'bralne pismenosti'

V raziskavi smo zbirali podatke o generičnih spretnostih kot je sodelovanje z drugimi, organiziranje časa pri delu....

Primeri testnih nalog v PIAAC

PIAAC
Program mednarodno primerljive raziskave o pismenosti

Primer matematične naloge

Education and Skills Online

Unit 1 - Question 1/3

Look at the shoe sale advertisements. Using the money that you just received in the previous item, how much more money would you need to buy the pair of shoes you want to buy?

Numeracy item Level = 3

Running Shoes

SALE! Buy one pair - get the second (of equal or lesser value) for half price!

 \$29.50

 \$34.20

Primer matematične naloge

Education and Skills Online

Unit 1 - Question 4/4

Look at the information about accidents in the Beauchamp Manufacturing. Click on the graph to answer the question below.

The factory manager checked this graph that had been prepared using the data in the table for 2010. He noticed that two facts were incorrect. Click on the two incorrect facts on the graph.

Numeracy item Level 2

BEAUCHAMP MANUFACTURING

Number of workers injured

Month	2010	2011
Jan	30	17
Feb	21	22
Mar	14	24
Apr	30	36
May	34	50
Jun	35	23
Jul	24	24
Aug	35	19
Sep	40	14
Oct	25	15
Nov	22	19
Dec	19	22
TOTAL	300	272

Number of workers injured per month in 2011

The Beauchamp Manufacturing company records its workers' accidents each year. The table above shows workers injured during each month for 2010 and 2011.

Primer naloge za besedilno pismenost

Education and Skills Online

Unit 1 - Question 1/3

Look at the article about the gender gap. Highlight the sentence in the article that answers the question below.

According to the article, what has the impact of increased educational attainment been over the past 30 years?

Literacy item Level = 4 (low)

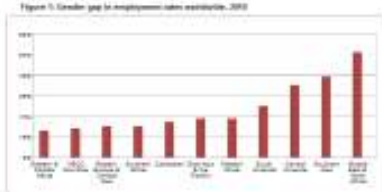
Tackle Gender Gap to Boost Growth

Shocking facts: Gender inequality in education, which has not been addressed, could cost the world a trillion dollars in GDP by 2030, according to a new report by the OECD. An organization of some 34 countries promotes policies to improve economic and social well-being.

Gender gaps in education have been a major barrier to economic growth. Increased educational attainment is a major driver of growth. The OECD report shows that the gender gap in education is a major barrier to economic growth. The report also shows that the gender gap in education is a major barrier to economic growth.

Employment rates are 70 percentage points lower for women than for men in OECD countries. In Figure 1 shows, gender differences in employment rates are consistently in different regions of the world. Women are more likely to be employed in the service sector. And more education could lead to more employment opportunities for women.

Figure 1. Gender gap in employment rates worldwide, 2010

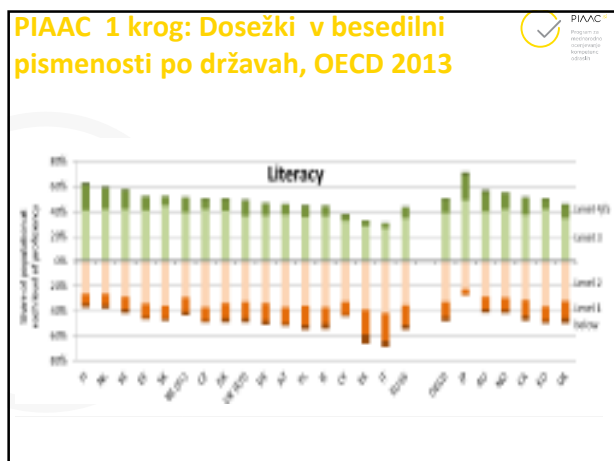

Reševanje problemov v TBO – primer naloge

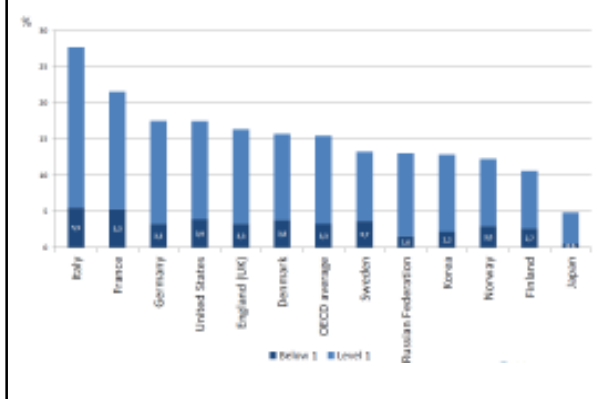

Kaj kažejo rezultati PIAAC
in kaj to pomeni za
politike?

PIAAC 1 krog: Dosežki v besedilni pismenosti po državah, OECD 2013

Odrasli z nižjimi dosežki

Odrasli z najnižjimi dosežki

- Odrasli z dosežki na **ravni 1** in **pod ravno 1** v besedilni in matematični pismenosti
- Reševaje problemov v tehnološko bogatih okoljih – odrasli ki **niso sprejeli ali zmogli testiranja na računalniku**

Ravni zmognosti: besedilna pismenost in matematična pismenost

Raven	Razpon doseženih točk	Besedilna pismenost	Matematična pismenost
Pod ravno 1	Manj kot 176 točk	Naloge na tej ravni od anketirance zahtevajo, da prebere kratko besedilo s poznano temo , da najde specifično informacijo. Redkokdaj se v besedilu nahajajo nasprotujoče si informacije in zahtevana informacija je po obliki enaka informaciji iz vprašanja ali navodila. Lahko da se od anketirance zahteva, da najde informacijo v kratkem zveznem besedilu. Vendar v tem primeru informacijo lahko najde na način, kot da bi bilo besedilo v nezvezni obliki. Potrebno je poznavanje le osnovnega besedišča in od bralca se ne zahteva, da bi razumel strukturo stavkov ali odstavkov ali uporabil druge značilnosti besedila. Naloge pod ravno 1 se ne poslužujejo nobenih značilnosti, ki so lastne digitalnemu besedilu.	Naloge na tej ravni od anketirance zahtevajo, da izvrši enostavne postopke , kot so štetje, razvrščanje, izvajanje osnovne aritmetične operacije s celimi števili ali denarnimi vsotami ali da prepozna običajne prostorske predstavitve v konkretnem, poznanem kontekstu, kjer je matematična vsebina jasna in kratka, v bližini je malo ali nič motečih dejavnikov.
1	176 do manj kot 226 točk	Večina nalog na tej ravni od anketirance zahteva, da prebere razmeroma kratko digitalno ali tiskano zvezno, nezvezno ali mešano besedilo , da najde informacijo, ki je enaka ali ima isti pomen kot informacija, ki je podana v vprašanju ali nalogi sami. Nekatere naloge, kot tiste, ki vključujejo nezvezno besedilo, lahko od anketirance zahtevajo, da v dokument vnese osebne informacije. Prisotno je malo ali nič konkurenčnih informacij. Nekaj nalog lahko zahteva enostavno krožno pregledovanje več informacij. Pričakujejo se znanje in spretnosti iz poznavanja osnovnega besedišča, da se razbere pomen stavkov, in branje besedila z odstavki.	Naloge na tej ravni od anketirance zahtevajo, da izvrši osnovne matematične postopke v običajnem, konkretnem kontekstu, kjer je matematična vsebina jasna , z malo besedila in minimalno količino motečih informacij. Naloge običajno zahtevajo en sam korak ali enostaven postopek, ki vključuje štetje, razvrščanje, izvajanje osnovnih aritmetičnih operacij, razumevanje enostavnih odstotkov, kot na primer 50 %, lociranje in prepoznavanje elementov enostavne ali običajne grafične ali prostorske predstavitve.

Ravni zmožnosti: reševanje problemov v tehnološko bogatih okoljih		
Raven	Razpon doseženih točk	Vrste nalog, ki so bile uspešno zaključene na posamezni ravni zmožnosti
Pod ravno 1	Manj kot 241 točk	Naloge temeljijo na dobro definiranih problemih in vključujejo uporabo samo ene funkcije na generičnem vmesniku, da se zadosti enemu eksplicitnemu kriteriju, brez kategoričnega razmišljanja, sklepanja ali preoblikovanja informacij. Potrebni je nekaj korakov in ni potrebno tvoriti podcilja.
1	176 do manj kot 226 točk	Naloge na tej ravni tipično zahtevajo uporabo splošno dostopnih in poznanih tehnoloških aplikacij , kot so programska oprema za elektronsko pošto ali spletni brskalnik. Za dostop do informacij ali ukazov, ki so potrebni za rešitev problema, je potrebno malo ali nič navigacije. Anketiranec problem lahko reši, ne da bi se zavedal in uporabil specifična orodja in funkcije (npr. funkcije za razvrščanje). Naloga vsebuje nekaj korakov in minimalno število operatorjev. Na kognitivni ravni anketiranec lahko iz navedbe naloge zlahka sklepa, kakšen je cilj; da reši problem, mora anketiranec uporabiti ekspliciten kriterij; in potrebo po spremljanju napredka je malo (npr. anketirancu ni potrebno preverjati, ali je uporabil(a) ustrezen postopek ali napredoval v smeri rešitve). Vsebinsko in operatorje je možno prepoznati s preprostim primerjanjem. Zahtevane so le enostavne oblike razmišljanja, kot je določanje, v kateremu razredu pripada postavka; ni potrebe po iskanju razlik ali združevanju informacij.

Odrasli z najnižjimi dosežki – uporaba spretnosti	
- Številni imajo le zelo omejen dostop in izkušnje z branjem, pisanjem in računanjem pri delu in zunaj njega. Z dvigom spretnosti, se povečuje pogostost praks Izobrazba in demografske značilnosti vplivajo na posameznikovo zavzetost za branje, pisanje in računanje pri delu in izven njega - Šibke spretnosti so močan napovedovalec slabih dohodkov. Aktivna raba spretnosti so dejavnik posameznikove vključenosti v družbo, prostovoljstvo, politično udejstvovanje, zdravje, zaupanje v inštitucije.	

Odrasli z najnižjimi dosežki – izobraževanje in usposabljanje	
Izobrazba, zaposlitev in dohodek so tri najmočnejši dejavniki udeležbe v izobraževanju 1 od 3 sodeluje v eni od oblik izobraževanja odraslih (1 od 10 sodeluje v formalnem IO) Motiv je povečini delo in zahteve dela, pogosto je obveza. Delovno mesto spodbuja odrasle, da razvijajo svoje spretnosti, problem sta čas in denar Svetovanje odraslim = povečuje dostopnost v IO	

Odrasli z najnižjimi dosežki – značilnosti

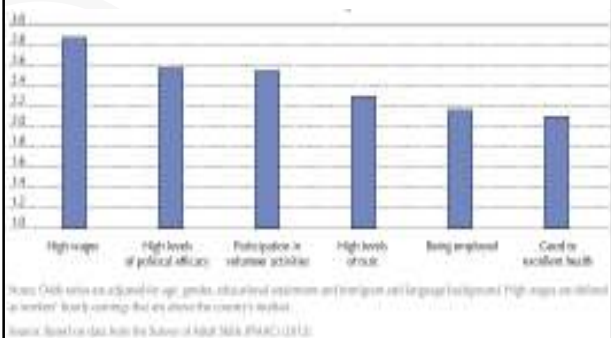

- Odrasli z najnižjimi dosežki so **zelo heterogena skupina**, najtežje je za njo načrtovati ukrepe,
- Vitalnega pomena je **razumevanje potreb** in položaja, ovir, spodbud,
- PIAAC omogoča pojasnjevanje položaja in značilnosti najbolj ranljivih odraslih.

To, da kar ljudje vedo in kar zmorejo narediti s svojim znanjem, bistveno vpliva na njihove možnosti v življenju.

Odrasli z najvišjimi dosežki v pismenosti imajo višje plače, so boljšega zdravja, so politično in družbeno bolj aktivni, so zaposleni.

Znanja, spretnosti in kompetence vplivajo na življenje posameznikov in usmerjajo gospodarstva

Države z nižjo ravni kompetenc v populaciji tvegajo **slabšo konkurenčnost** v svetovnem gospodarstvu, saj bodo ta vse bolj odvisna od znanja in kompetenc: Če velik del odraslih nima dovolj razvitih bralnih in matematičnih spretnosti, je težje uvesti in razširjati tehnologije za izboljšanje produktivnosti in tako je lahko motena organizacija dela.

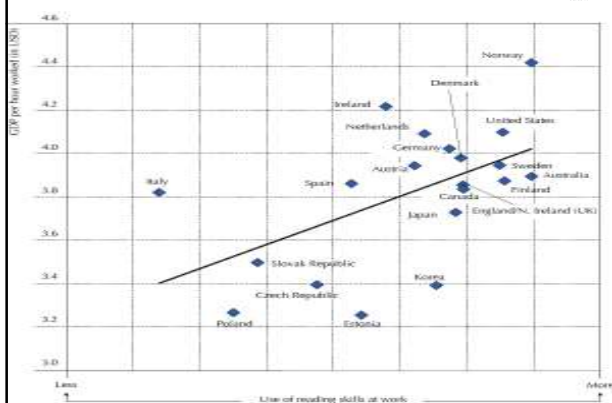
Neenakost v kompetencah se kaže v **neenakosti v dohodku**: Povprečna urna postavka delavcev, ki obvladajo kompleksno sklepanje in znajo ovrednotiti subtilna sporočila in argumente v pisnih besedilih, je **več kot 60 % višja** kot pri delavcih, ki zmorejo v najboljšem primeru brati le sorazmerno kratka besedila in v njih poiskati eno samo informacijo.

Učinkovita raba spretnosti ...

Na boljše ekonomske in socialne rezultate bomo lahko vplivali le, če bodo spretnosti izrabljene učinkovito.

Produktivnost in branje pri delu

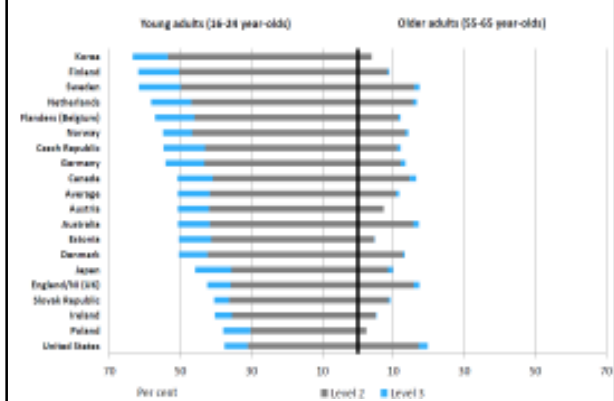

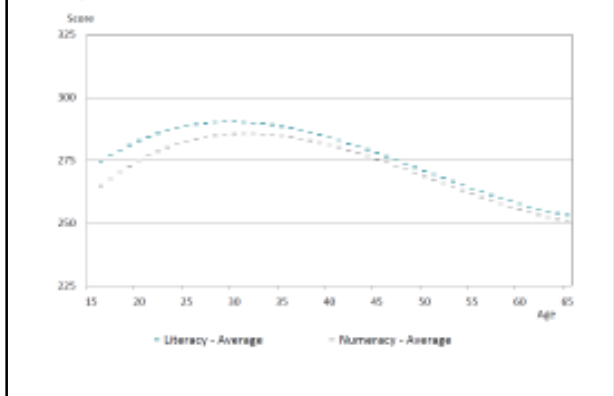
Raven in distribucija spretnosti se bistveno razlikuje med državami

Največje razlike pa so v populacijah odraslih znotraj držav, večina držav ima pomemben delež odraslih, ki težko shajajo zaradi prenizke ravni spretnosti.

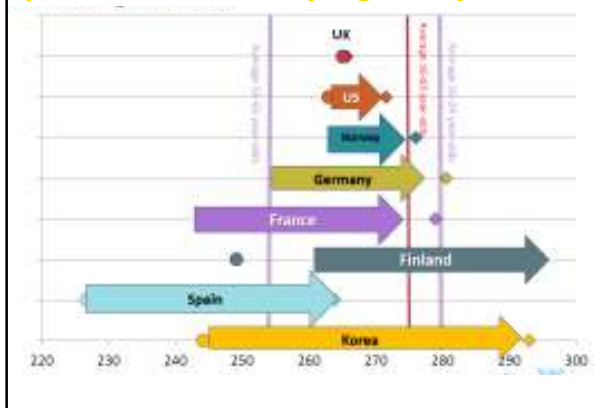
Dosežki v tehnološko bogatem okolju

Dosežki v starostnih obdobjih

Spretnosti mladih in starejših generacij

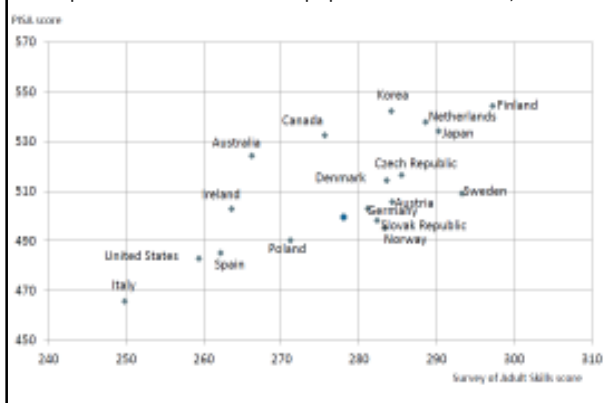

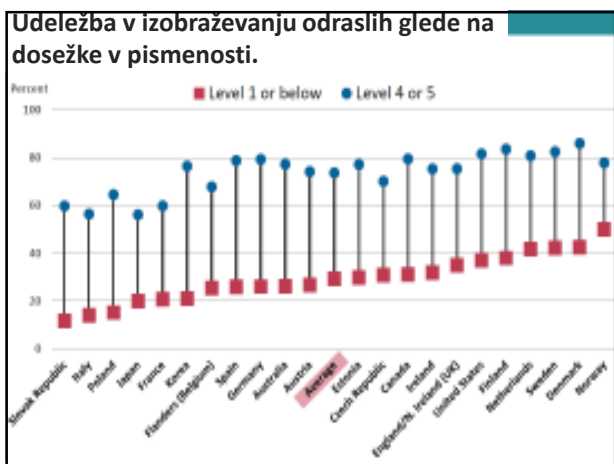
Formalno izobraževanje je ključnega pomena za razvoj temeljnih zmožnosti.

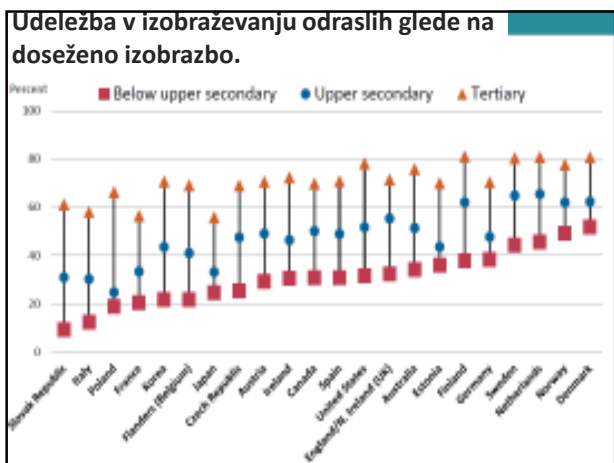
Primerjava povprečnih rezultatov v PISA in v PIAAC

Povprečni rezultati v matematiki 2003 in povprečni rezultati v PIAAC 2012, 22-25 let

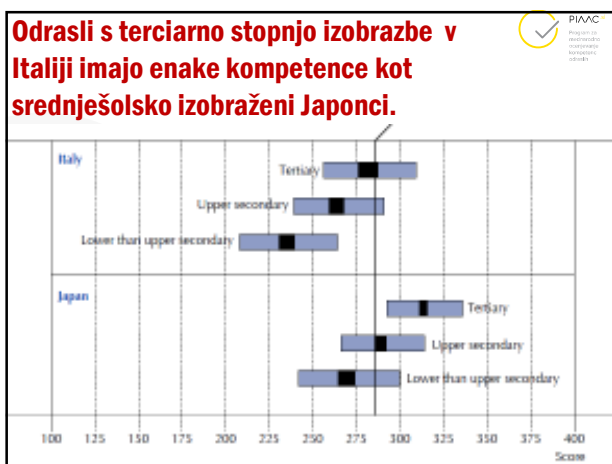

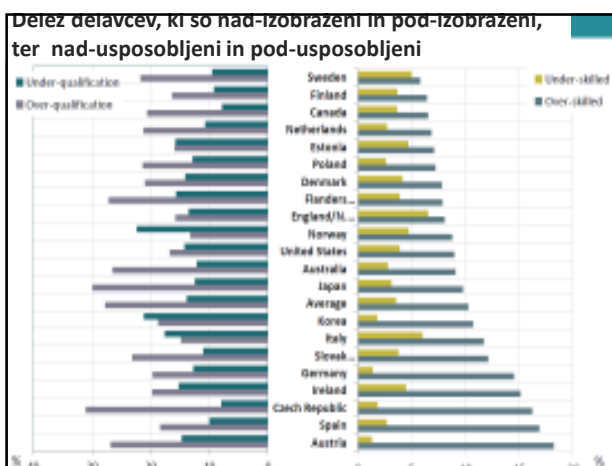

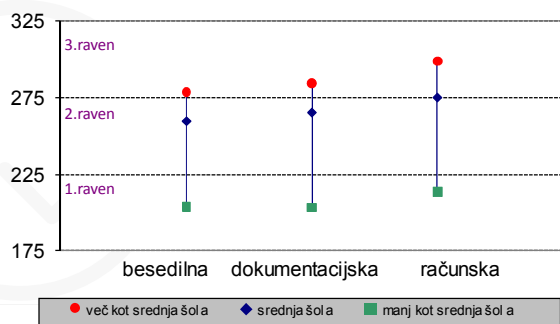
Kaj lahko pričakujemo v raziskavi PIAAC v Sloveniji na podlagi rezultatov raziskave pismenosti pred 15 leti?

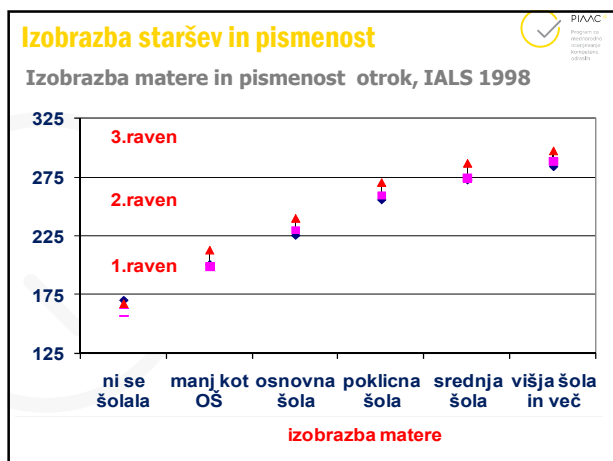
Rezultati raziskave OECD o pismenosti odraslih 1998 v Sloveniji, je pokazala naslednjo podobo:

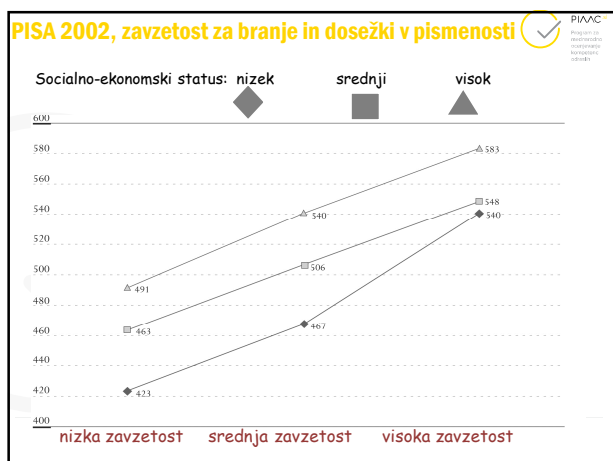
- Zaostanek Slovenije na vseh merjenih področjih v mednarodnem merilu
- Velike razlike med bolj in manj izobraženimi
- Velike razlike med starejšimi in mlajšimi
- Velike razlike med šolajočo mladino in mladimi, ki so zgodaj opustili šolanje
- Velik vpliv izobrazbe staršev na dosežke v pismenosti
- Velike razlike prebivalci urbanih središč in podeželjem
- Velike razlike med delovnimi mesti glede priložnosti za branje

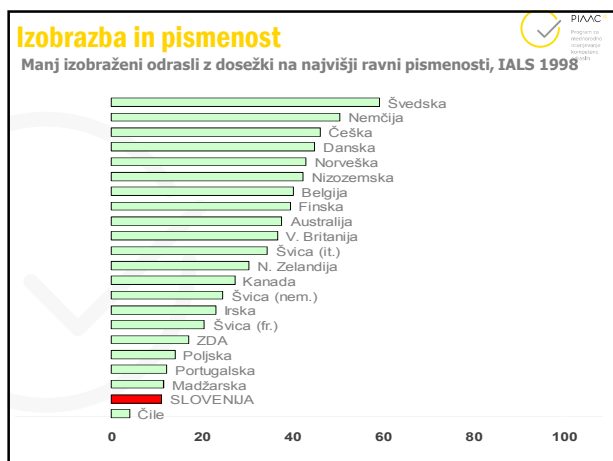
Pismenost in izobrazba

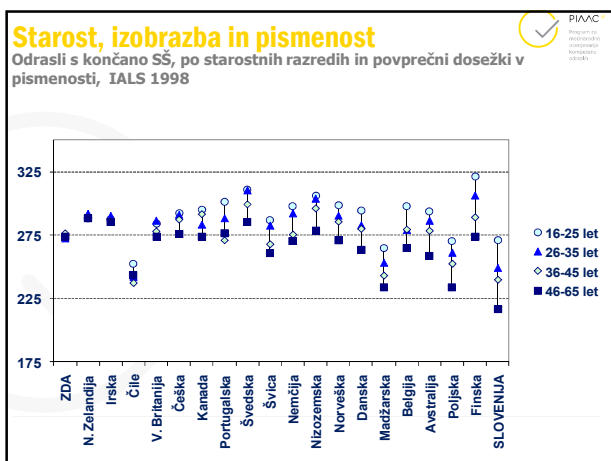
Slika: Povprečni pisni dosežki odraslih glede na končano šolo

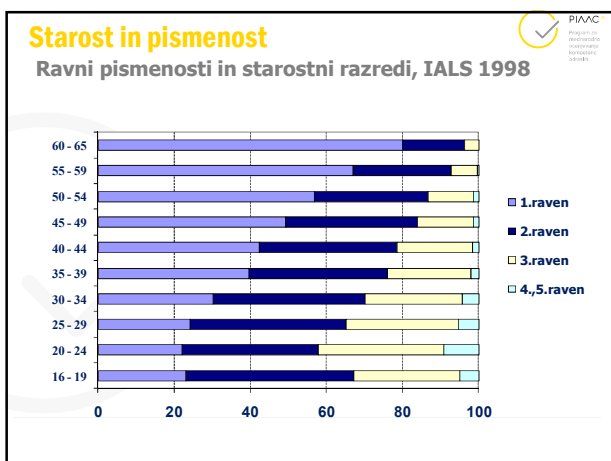

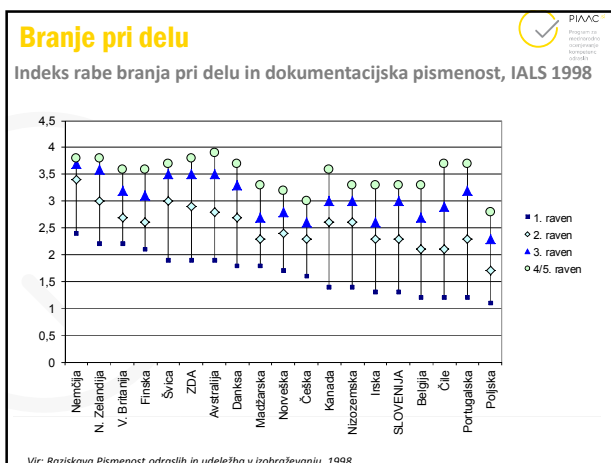

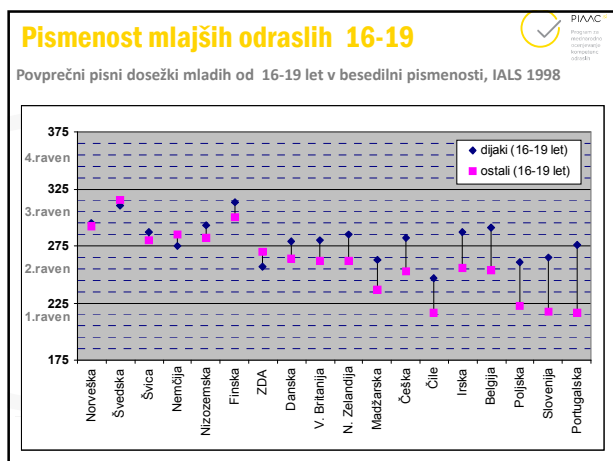

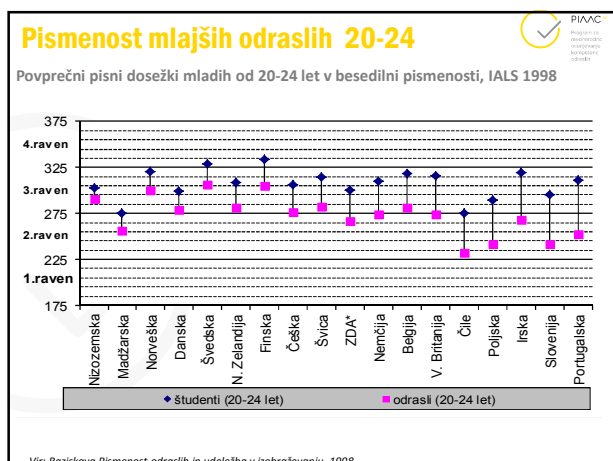

Kako do boljših zmožnosti / spretnosti mladih in odraslih?

Kako se države odzivajo na rezultate PIAAC?

Nekatere pripravljajo nacionalne strategije spretnosti:

- Določajo **prioritete** pri investiranju v kompetence
- Kombinirajo **kratkoročne in dolgoročne** ukrepe
- **Investirajo** v vseživljenjsko učenje
- **Pritegnejo** vse sektorske politike
- **Usklajujejo** se med politikami na različnih ravneh in med različnimi deležniki

Kako se je Slovenija odzvala na rezultate raziskav o pismenosti ?

Pripravljene 3 nacionalne strategije za razvoj pismenosti , ki niso bile implementirane:

1. Strategija za dvig pismenosti odraslih, 2004
2. Nacionalna strategija za razvoj pismenosti, 2006
3. Smernice za razvoj temeljnih spretnosti na delovnem mestu, 2007

(dostopne so na spletni strani ACS in MIZŠ)

Nacionalna strategija za razvoj pismenosti, 2006

2.3 SREDNJA ŠOLA

Cilji razvoja bralne pismenosti v srednji šoli

Razvijati:

- zmožnost kritičnega poslušanja,
- bralno zmožnost z učinkovito uporabo bralnih strategij in kritično branje različnih vrst besedil,
- zmožnost tvorjenja učinkovitih govornih in pisnih besedil glede na različne teme, okoliščine in namene,
- učinkovite jezikovne rabe za samostojno delo z besedili (za nadaljnji študij oz. za osebni razvoj in delovanje v poklicu in družbi),
- kritično rabo medijev in zavedanje, da razvoj znanj in tehnologij spreminja strategije za samostojno izbiro in povečuje možnosti izbire za pridobivanje, analizo, sintezo, vrednotenje in ustvarjalno rabo ter predstavitev informacij na vseh ravneh in na različnih področjih.

Kako do boljše pismenosti mladih?

Strokovnjaki:

Dr. Sonja Pečjak, Filozofska fakulteta, novinarska konferenca ob objavi rezultatov PISA 2012:

» ... je treba spremeniti šolsko kulturo, da bodo učitelji razumeli, da je branje osnovna kognitivna sposobnost. To je proces, ki traja tudi še v srednji šoli. »Učitelj naravoslovja v devetem razredu ne more pričakovati, da se bo učenec znal učiti iz učbenika. To jih je treba najprej naučiti. Že to je problem, ker v učbenike ne smejo pisati, saj jih morajo vrniti čiste. Razvoj pismenosti je stvar slehernega učitelja, ne le jezikoslovnih učiteljev.«

Dr. Fani Nollimal, Zavod za šolstvo, novinarska konferenca ob objavi rezultatov PISA 2012:
» ... dosegli smo uspehe tam, kjer je bralna pismenost postala skupni cilj šole in kjer so jo umestili v letne delovne načrte. «

Primer Norveške - ukrepi za izboljšanje spretnosti in zavzetosti za branje

PISA 2000 Norveški 15 letniki so dosegli povprečen rezultate v branju matematiki in naravoslovju, velike razlike med spoloma, dečki med najmanj zavzetimi bralci. Rezultati so spodbudili prizadevanja za boljšo bralno pismenost na nacionalni in lokalni ravni, na testu PISA 2009 je Norveška beležila vidno boljše rezultate. Sprejeti so bili **3 glavni ukrepi**

1. Ukrepi: **Strategija Naredite prostor branju 2002** (pripravilo ministrstvo za izobraževanje).
2. Ukrepi: **Uvedba nacionalnih preizkusov branja za vse dijake 4,7,10,11 razreda**, v letih 2004 in 2005 in v 4,8,9 razredu v 2006 (po premoru).
3. Ukrepi: **Reforma promocije znanja, ki je vključevala nov kurikulum**, z močnim poudarkom na petih osnovnih spretnostih med predmeti: na primarni, nižji sekundarni in višji sekundarni stopnji izobraževanja.

Vir: Dr. Astrid Roe, University of Oslo, Zbornik posveta o bralni pismenosti, Brdo pri Kranju 2011

Primer Norveške - ukrepi za izboljšanje spretnosti in zavzetosti za branje - nadaljevanje

1. Ukrepi: **Strategija Naredite prostor branju 2002** (pripravilo ministrstvo za izobraževanje). Cilji ukrepa:
 - Izboljšati bralne spretnosti ter navdušiti otroke in mladostnike za branje, predvsem dečke in deklice z nizkimi dosežki.
 - Izboljšati znanja in spretnosti učiteljev za poučevanje branja, spodbujati uporabo knjižnic.
 - Oskrbeti knjižnice z literaturo in osvestiti norveško družbo o tem, kako pomembno je branje za učenje, osvajanje kulturnih spretnosti, kakovosti življenja, aktivno udeležbo v delovnem okolju in spoštovanje demokracije.
 - Večina šol je imela lastnega specialista za spodbujanje branja.
 - Povsod je postala skrb za branje bolj sistematična, zgledevali so se in prilagajali Avstralski program za zgodnje spodbujanje branja Guided Reading, ki so ga začeli uvajati še prej na Novi Zelandiji.
 - Učitelji so se vse bolj posluževali drugih anglosaksonskih primerov (dialoško poučevanje in avtentično ocenjevanje, to pomeni, da učitelj spremlja učenčovo branje med rednim delom med poukom).
 - Učitelji na srednji šoli so prav tako dojeli, da učenci na tej stopnji še ne berejo dovolj dobro, ter da morajo pozornost branju in razumevanju namenjati tudi na tej stopnji.

Primer Norveške - ukrepi za izboljšanje spretnosti in zavzetosti za branje - nadaljevanje

Ukrep: Uvedba nacionalnih preizkusov branja za vse dijake 4,7,10,11 razreda, v letih 2004 in 2005 in v 4,8,9 razredu v 2006 (po premoru).

Nacionalni testi znanja so bili zamišljeni kot vir informacij o učenčevih osnovnih spretnostih, ter kot podlaga za izboljšave in razvoj v okviru posamezne šole, temeljijo na opisu branja kot temeljne spretnosti za vsak šolski predmet (na primer za naravoslovje in družboslovne predmete). Za razumevanje in uporabo v pedagoške namene so bile posamezne ravni branja natančno razložene in opisane. Poleg opisov so tudi navodila za učitelja, kako naj učitelj ravna, da lahko pomaga učencem dosegati boljše raven branja. Na primer test za 8. in 9. razred je obsegal 90 minut, vseboval je 8-10 besedil in 40-45 vprašanj. Podobno kot v PISI so bili uporabljena različna besedila, v glavnem avtentična in niso bila pripravljena izključno za potrebe testiranja. 25-30% vprašanj je bilo odprtih, ostala so bila zaprtega tipa. Naloge so razdeljene na tri tipe: iskanje informacij, interpretacija in refleksija. Vsebina testa iz leta 2009 je bila:

- o Grafično prikazani podatki (s področja znanosti)
- o Odloemek iz Norveškega leposlovja
- o Časopisni članek o višinski slabosti
- o Strip
- o Kritika knjige
- o Vozni red za ladje
- o Članek o novi vrsti žvečilnega gumija
- o Študentski blog na temo omejitve starosti pri volitvah.

Primer Norveške - ukrepi za izboljšanje spretnosti in zavzetosti za branje - nadaljevanje

Ukrep: Reforma promocije znanja, ki je vključevala nov kurikulum, z močnim poudarkom na petih osnovnih spretnostih med predmeti: na primarni, nižji sekundarni in višji sekundarni stopnji izobraževanja.

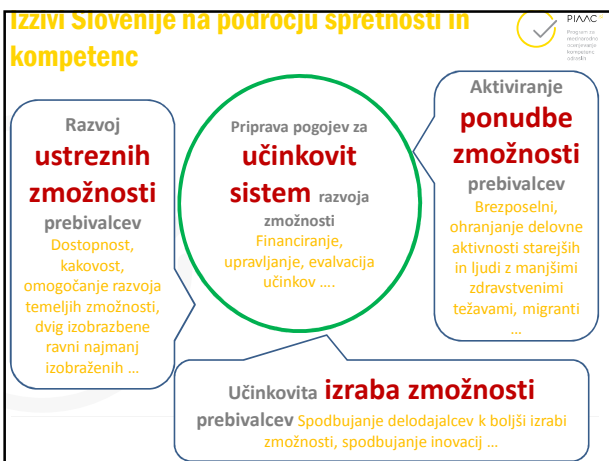
Pet poudarjenih spretnosti pa je:

- govorne spretnosti,
- spretnosti pisanja, branja,
- matematična in
- digitalna pismenost.

Osnovne spretnosti so bile vključene v učne cilje za vse posamezne predmete in so postale tudi del te kompetence. Strokovnjaki, ki so sodelovali v PISI, PIRLS so opredelili, kaj pomeni bralna pismenost v okviru posameznih predmetov, npr.

'Zmožnost branja naravoslovja pomeni, zbiranje informacij, interpretacija in refleksija na vsebino naravoslovnih besedil, brošur, časopisnih člankov, knjig in informacij z interneta. Branja na področju naravoslovja vključuje tudi branje priložnikov, receptov, preglednic, slikovno prikazanih podatkov in simbolov.'

'Zmožnost branja v družboslovju pomeni branje, pregled, interpretacija in refleksija na besedila, ki vsebujejo podatke in različno teška proza besedila z namenom, da seznanimo z različnimi obdobji, kraji in ljudmi. Zmožnost branja tudi pomeni procesiranje informacij iz slik, filmov, risb, grafov, preglednic, zemljevidov in globusov. Če želimo razumeti in dejavno sodelovati v družbi v kateri živimo, potem moramo biti zmožni brati in zbirati informacije iz leksikonov in slovarjev, časopisov in interneta, ter sprejemati te informacije kritično.'

Raziskovalno in strokovno-razvojno delo z ranljivimi skupinami odraslih na ACS in v IO

ACS sistematično razvija doktrine izobraževalnega, svetovalnega in promocijskega dela, ter omrežja ustanov za delo z ranljivimi skupinami odraslih, npr. :

- Izobraževalni model za ranljive skupine odraslih na področju pismenosti
- Socialno integracijski model izobraževanja za mlade osipnike
- Svetovalna dejavnost za ranljive skupine odraslih
- Integracijski model izobraževanja za priseljence
- Model skupnostnega izobraževanja skozi delovanje ŠK
- Sistematični pristopi v promociji VŽU
-

Poleg tega pa razvija ukrepe za vrednotenje in priznavanje neformalno pridobljenega znanja, programe za izobraževanje učiteljev in izobraževalcev odraslih za delo z ranljivimi skupinami odraslih.

Hvala za pozornost in veliko uspehov pri izboljševanju zmožnosti mladih in odraslih!

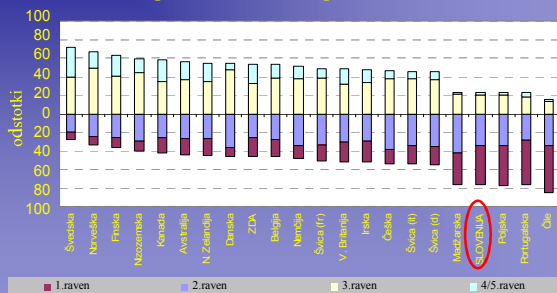
ester.mozina@acs.si

<http://piaac.acs.si/>

<http://piaac.acs.si/konferenca/>

DOSEŽKI ODRASLIH V IALS, 1994-1998

Slika: Besedilna pismenost odraslih po državah

Vir: Raziskava Pismenost odraslih in udeležba v izobraževanju, 1998

Prodavatelj: izdajatelj: raziskave: Ester Možina, Andragoški center Slovenije, Ljubljana, junij 2000 str.75